Öğretmen Eğitimi

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ DİZİSİ

OKULLARDA UYGULAMA ÇALIŞMALARI

İLKÖĞRETİM

YÖK/DÜNYA BANKASI

Milli Eğitim Geliştirme Projesi

Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi

Ankara

1997

Dr.Margaret Sands

Prof.Dr. Durmuş Ali Özçelik

John Busbridge

David Dawson

BÖLÜM 1

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA ÇALIŞMA YAPAN ÖĞRETMEN ADAYLARI

1 Bu kitap kimin için hazırlandı?

Bu kılavuz kitap, eğitim fakültelerindeki sınıf öğretmenliği bölümlerinin uygulamadan sorumlu *Öğretim Elemanları*, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde görev alacak olan ilköğretim okullarındaki *Uygulama Öğretmenleri* ve ilköğretim okullarında öğretmenlik için hazırlanmakta olan *Öğretmen Adayları* için hazırlanmıştır. Kılavuzdaki etkinlikler, ilköğretim okullarında uygulama yapmakta olan öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen adaylarının bu çalışmaları, üniversitelerin ilgili öğretim elemanları ile uygulama okullarına giden öğretmen adaylarının yanlarında çalıştıkları uygulama öğretmenleri tarafından izlenecek ve desteklenecektir (Bölüm 3'e bakınız.)

2 Okullarda uygulama çalışmalarının kapsamı

Öğretmen adaylarının, öğretmenliğe hazırlanmaları sırasında öğretmen ve öğrencilerle birlikte **uygulama çalışmaları** yapmaları esastır. Bu kılavuzda, okullarda yapılacak iki ayrı uygulama çalışması hakkında bilgi verilmektedir. Bunlardan *birincisi*, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtma amacını güden planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmaktadır. Buna kısaca **Okul Deneyimi** adı verilmiştir. Okul Deneyimi, imkan varsa, iki dönem boyunca süren, haftada bir günlük (toplam 24 gün) bir ders olmalıdır. Bu süre, öğretmen adaylarının okullarda gözlemler yapmaları, gözlemleri üzerinde düşünmeleri ve öğretmenlik becerilerinde deneyim kazanmaları için yeterli olacaktır. Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, ilköğretim okullarında olabildiğince farklı sınıf düzeylerinde çalışmaları ve eğitim programlarının kapsadığı bütün derslerin öğretimine aktif olarak katılmaları gerekir.

Bu kılavuzun 3. bölümünde, Okul Deneyimi dersi içinde birbirini izleyen 24 uygulama gününde, 14. sayfadaki programa göre gerçekleştirilmesi beklenen etkinlikler verilmiştir. Okul deneyimi çalışmalarına sadece bir dönem ayrılabilecekse, bunlar arasından seçilecek olabildiğince fazla sayıda etkinliği kapsayan, daha kısa bir programın hazırlanması gerekecektir. Okul Deneyimi içinde yapılacak çalışmalar, özel öğretim yöntemi derslerinde öğrenilenlerle sıkı bir ilişki içinde olmalıdır.

Okullarda uygulama çalışmalarından *ikincisi*, **Öğretmenlik Uygulaması**dır. Öğretmenlik uygulamasının programdaki yeri ve zamanı ile ilgili küçük bazı değişiklikler önerilmiştir. Öğretmenlik uygulamasının süresi, haftada iki gün olarak düşünülmüştür. Ancak, fakülteler isterlerse bu derse ayrılan süreyi artırabilecekleri gibi, öğretmenlik uygulamasını, tam günlü olarak 5-6 haftalık bir blok haline de getirebilirler. (4. Bölüme bakınız.)

3 Okul Deneyimi 0-6-3 + 0-6-3

Okul deneyimi, "okullarda gözlem" adlı, süresi daha kısa olan eski bir dersin yerini almaktadır. Bu ders, haftada bir gün olmak koşuluyla iki dönem sürmeli ve öğretmen adayının, okul hayatına ve öğretime planlı bir şekilde katılmasını sağlamalıdır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler onlara, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa, kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanakları sağlamalıdır.

Okul deneyimi dersinde gerçekleştirilen etkinlikler öğretmen adaylarına, başarılı birer öğretmen olmalarını sağlayacak çeşitli beceriler kazandıracaktır. Ders ilerledikçe onlar, küçük bir grupta kısa bir süre için öğretmenlik yapmaya veya öğretmenin yakın denetimi altında, onunla birlikte ekip öğretimine başlayacaklardır. Okul deneyiminin sonuna doğru onlardan, bir ders saatinin tümü için sınıftaki öğretmenlik rolünü üstlenmeleri istenecektir. Bundan sonra onlar, öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi konularında önemli ölçüde deneyim kazanmış olarak Öğretmenlik Uygulamasına başlayacaklardır.

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini anlama ve öğretmenliği oluşturan yeterlikleri kazanma yönündeki gelişmeleri, onlarla sıkı bir işbirliği içinde olan üniversite öğretim üyeleri ile işinde deneyim kazanmış olan uygulama öğretmenleri tarafından değerlendirilecektir.

4 Öğretmenlik Uygulaması 0-12-6

Öğretmen adayına günden güne okul yaşamına daha kapsamlı bir biçimde katılma olanağı sağlayacağı gerekçesiyle öğretmenlik uygulamasının, tam günlü olarak beş veya altı haftalık bir blok halinde yapılması önerilmektedir. Böyle bir uygulamada öğretmen adayları, öğretimin sınıf öğretmenliği esasına göre yürütülmekte olduğu değişik sınıfların en azından birkaçında çalışma ve sınıf öğretmenlerinin yaptıkları gibi, sınıfın çeşitli derslerini birlikte ve birbirleriyle ilişkileri içinde yürütme imkanı bulacaklardır. Farklı sınıf ve ünitelerle ilgili olarak, kendi aralarında bağlantılı öğretme-öğrenme etkinlikleri hazırlayacaklar ve böylece öğretme-öğrenme etkinliklerinde süreklilik, aşamalılık ve dayanışıklık sağlamayı öğreneceklerdir. Aynı zamanda, öğrencileri tanıma ve sınıf içinde olup bitenlere tam olarak katılma olanağı bulacaklardır. Öğrencilerin öğretme-öğrenme etkinliklerinden kendileri için en iyi şekilde yararlanma olanakları elde etmelerini sağlama yollarını öğreneceklerdir.

Öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adayları, öğretmenlerin ders yüklerinin yaklaşık yarısı kadar bir yük taşımalıdırlar. Öğretmenlik uygulaması sırasında yapılacak çalışmalar, dönem başlamadan önce ve öğrenciler ile onlara kılavuzluk yapacak uyglama öğretmenlerinin görüşleri alınarak planlanmalıdır.

5 Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması

5.1 Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamasının Amacı

- Adaylarda, hazırlanmakta oldukları düzeyde öğretmenlik ve değerlendirme yapmak için gerek duyacakları mesleki yeterlikleri oluşturmak.

- Adaylara, öğrencilerinin yaş, yetenek, özel gereksinim ve özgeçmişlerine uyarlayabilecekleri çeşitli öğretim teknikleri geliştirmelerinde yardımcı olmak.

- Adayları, etkili bir okul ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilecek anlayış ve tutumlara sahip, iyi birer öğretmen olabilecek hale getirmek.

5.2 **Okul Deneyimi** tamamlandığında, öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdırlar:

- Okul organizasyonunu ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımış olma

- İyi düzenlenmiş öğretmenlik deneyimleri aracılığı ile, öğretim programı kapsamındaki öğretme-öğrenme etkinliklerini gerçekleştirmek için gerekli mesleki yeterlikleri kazanmaya başlamış olma

- Öğrenme ve gelişme bakımından öğrenciler arasındaki bireysel farklar konusunda deneyim kazanmış olma

- Uygulama okulundaki öğretmenlerle işbirliği yapmış ve okulda etkili bir biçimde çalışmak için gerekli kişisel becerileri geliştirmiş olma

- Okulun organizasyonu, yönetimi ve okuldaki günlük işler ile okulda bulunan kaynaklar üzerinde bilgi sahibi olma

5.3 **Öğretmenlik Uygulaması** tamamlandığında, öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdırlar:

- Derslerin öğretim programları, çalışma şekilleri, ders kitapları, öğrenci dosyaları, not defterleri, ölçme ve değerlendirmeler de dahil olmak üzere, eğitimin çalışma alanlarına giren yılları ile ilgili hedeflerini anlamış olma

- Bir sınıftaki öğrencileri organize etme, kontrol altına alma, onlarla iletişim kurma ve onları aktif bir biçimde öğretme-öğrenme sürecine katmada deneyim kazanmış olma

- Öğrencilere bilgi verme, beceri kazandırma ve onları öğrenmeye güdüleme amaçlarıyla yararlanabileceği teknikler geliştirmiş ve bunlardan etkili biçimde yararlanma gücü kazanmış olma

- Okul toplumu ile bütünleşmiş ve öğretmenler ekibinin bir üyesi olarak çalışmış olma

- Öğretmenlikteki yeterliğini değerlendirmiş; güçlü yönlerini geliştirmiş, zayıf yönlerini düzeltmiş olma

- Kuramsal bilgi birikiminden uygulamada yararlanabilecek hale gelmiş olma

6 Okul-Üniversite işbirliği

6.1 Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini almakta olan öğretmen adayları için, günümüzdekine oranla daha fazla sayıda uygulama okulunun bulunması arzu edilmektedir. İdeal olarak, bir okuldan sadece öğretmenlerin ilgilenebileceği kadar öğretmen adayını kabul etmesi istenmeli; okullara taşıyamayacakları bir yük oluşturacak kadar çok öğretmen adayı gönderilmemelidir. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması sırasında öğretmen adaylarının, ikili gruplar halinde (eşli olarak) çalışıp birbirini gözleyebilecekleri, birbirine yardımcı ve destek olabilecekleri unutulmamalıdır.

İlke olarak öğretmen adayları, hangi okulda öğretmenlik yapmak üzere yetiştiriliyorlarsa o okulda uygulama çalışmaları yapmalı ve öğretmenlik sırasında sorumlu olacakları bütün dersleri vermelidirler. Sınıf öğretmenliği bölümlerindeki öğretmen adaylarına, olanak varsa, 6-8. sınıflarda ek branş konularını öğretme fırsatı da verilmelidir. Öğretmen adayları, zaman içinde birtakım farklı yapılara sahip olan, olanak varsa kentsel ve kırsal alanda, büyük ve küçük yerleşim birimlerinde bulunan, normal ve birleştirilmiş sınıflı düzende öğretim yapan okullarda çalışma olanağı bulmalıdırlar.

Eğitim fakültelerinin, öğretmen adaylarını Okullarda Uygulama Çalışmaları için gönderdikleri okullarla halihazırda da sıkı bağları vardır. Eğitim fakültelerinin kendileriyle **işbirliği yapan** okullarla oluşturduğu bu bağlar resmileştirilmeli; bu okullara başkaları da eklenerek sayıları artırılmalıdır. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan ve Milli Eğitimi Geliştirme Projesi'nin bir bölümünü oluşturan Laboratuvar Okullarının da bu konuda eğitim fakülteleriyle işbirliği yapmasında yarar vardır. Çünkü, bu okullar yeni ders programlarına uygun araç gereçlerle donatılmış; öğretmenleri proje kapsamında yürütülen hizmet içi eğitimle yetiştirilmiştir.

6.2 Bir okulun, Okullardaki Uygulama Çalışmalarında **İşbirliği Yapılan Okul** olabilmesi için şu özellikleri taşıması gerekir:

- Öğretmen adaylarına mesleki ve kişisel destek sağlamayı kabul etme
- Öğretmen adaylarının eğitimi için uygun bir ortama ve kaynaklara sahip olma
- Hedef alınan yaş grupları ve derslerle ilgili öğretmenlik deneyimi kazandıracak imkanlara sahip olma
- Öğretmen adayları ile çalışmada deneyimli ve onların ihtiyaçlarına ilgi duyan bir öğretim kadrosuna sahip olma
- Öğretmen adayları için ulaşıma elverişli bir yerde bulunma
- Öğretmen adaylarının yapacakları uygulama çalışmalarının düzenlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesinde eğitim fakültesi ile tam bir işbirliği içinde çalışacak bir yönetime sahip olma.

7 Uygulama Öğretmenleri

Öğretmen adayları ile çalışacak olan uygulama öğretmenleri, üstlenecekleri bu görev için eğitim fakülteleri tarafından yetiştirilmelidir. Fakülte öğretim elemanları, işbirliği yapacak taraflar olarak fakülte, uygulama okulu ve öğretmen adaylarının bu işbirliğindeki görev ve sorumluluklarına ilişkin olarak öğretmenlere açıklamalarda bulunabilirler. Öğretmen adaylarının okullardaki uygulama çalışmalarından en iyi sonuçların alınabilması için onların okullara gönderilmesi sırasında neler yapılması gerektiği konusunda öğretmenlerin görüşlerini alabilirler. Fakülte öğretim elemanları ile öğretmenler arasında, özellikle öğretmen adayının gözlenmesi ve gelişiminin değerlendirilmesi konusunda bir görüş birliğine varılmış olması gerekir. Öğretmen yetiştirme konusunda deneyimi az olan öğretmenler, gözlem formunun doldurulması, öğretmen adaylarının verecekleri derslerde dikkat edilecek noktalar ve öğretmen adayına etkili bir dönüt (feedback) sağlamanın nasıl olabileceği konularında rehberliğe gerek duyabilirler.

Öğretmenlere sağlanacak olan yukardaki gibi bir eğitim, yıllar boyunca eğitim fakültesi elemanlarıyla sıkı bir işbirliği içinde çalışabilecek, okullardaki diğer öğretmenlerin aynı görev için yetiştirilmesinde görev alabilecek ve eğitim fakültelerindeki özel öğretim yöntemi derslerinde fakülte öğretim elemanları ile çalışabilecek bir uygulama öğretmeni kadrosunun oluşmasını sağlayacaktır. Uygulama öğretmenlerinin, zaman içinde gerçekleşen değişmeleri takip ederek kendilerini yenilemeleri de gerekecektir. Öte yandan, üniversite-okul işbirliği, fakülte öğretim elemanlarına da kendi öğretim deneyimlerini güncelleştirme fırsatı tanıyacaktır.

Uygulama öğretmenlerine, kendileri için ek bir görev niteliğinde olan öğretmen adayları ile çalışmaları için ayrı bir ödeme yapılmamaktadır. Bununla birlikte, birçok ülkede öğretmen eğitimiyle yakından ilgilenen uygulama öğretmenleri, mesleki gelişimleri açısından olumlu saydıkları bu tür çalışmaları tatmin edici bulmaktadırlar. Kısa süre önce İngiltere'de yapılan bir araştırma, öğretmenlerin iş yüklerini artırmasına rağmen bu çalışmalara karşı çok olumlu bir tutum içinde olduklarını ortaya koymuştur. İngiltere'deki öğretmenler, öğretmen adaylarının sınıfa getirdikleri yeni düşünceler ve dinamizmden hoşnutturlar. Onlar, uygulamanın kendi mesleki gelişmelerine de katkıda bulunduğuna ve işteki doyumlarını artırdığına inanmaktadırlar. Bir öğretmenin bu konudaki görüşü aynen şöyledir: "Beni içine düştüğüm tekdüzelikten kurtardı ve canlandırdı."

Yetersiz bir öğretmen adayının, birlikte çalıştığı uygulama öğretmeni için fazladan bir yük ve endişe kaynağı olduğundan kuşku yoktur. Öte yandan, iyi yetişmiş bir öğretmen adayı ile çalışmak, doyum sağlayıcı ve zevkli bir uğraştır, derslere ve okula katkı sağlayabilir. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin inceliklerini ancak okullarda

öğrenebilirler. Bu nedenle, öğretmen yetiştirmede uygulama okul ve öğretmenlerinin vazgeçilemez bir yeri ve rolü vardır. Okullardaki uygulama çalışmalarında katkılarından yararlanılacak öğretmenlerin bu görev için yetiştirilmeleri ve görevin onlar için olabildiğince doyum sağlayıcı bir iş haline getirilmesi, eğitim fakültelerinin sorumlulu udur.

Eğitim fakülteleri, okullardaki uygulama çalışmalarında görev alan öğretmenleri bu katkılarından dolayı herhangi bir yolla ödüllendirme olanağının bulunup bulunmadığı üzerinde durmalıdır. Bu konuya ilişkin bazı öneriler şöyledir:

- Bilim uzmanlığı (master) derslerine devam etme olanağı tanıma
- Onların ihtiyaçlarına dönük hizmet içi eğitim kursları düzenleme
- Fakülte tarafından sağlanan yetiştirme çalışmalarına, bilim uzmanlığı (master) programına sayılabilecek nitelikte kredi verme
- Üniversite kütüphanesinden yararlanma hakkı tanıma
- Eğitim derslerinde, lisans öğrencileri ile çalışma fırsatı verme
- Üniversitenin sosyal tesislerinde verilen hizmetlerden yararlandırma

8 Görev ve Sorumluluklar

8.1 Öğretmen adaylarının okullarda yapacakları uygulama çalışmalarını izleyecek **öğretim elemanı**nın sorumlulukları şunlardır:

- Öğretmen adaylarının, okullardaki çalışmaları için yeterli düzeyde hazırlanmalarını sağlama
- Öğretmen adaylarının okulllardaki çalışmalarını kolaylaştırmak için bu çalışmaların yapıldığı okullarla işbirliği yapma (özellikle Okul Deneyimi Dersinde)
- Okullara, çalışmaya gelecek öğretmen adayları ve onların izleyecekleri dersler hakkında önceden bilgi verme
- Uygulama çalışmaları yapmakta olan öğretmen adaylarını uygun aralıklarla (öğretmenlik uygulamasında en az üç kez) ziyaret etme ve onlara, ilerlemeleri hakkında dönüt verme
- Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması süresince gösterdikleri gelişmeler ve bunların değerlendirilmesi konularında uygulama öğretmeniyle ilişkileri sürdürme; öğretmende, gözlem formları vb. nin yeterli sayıda kopyasının bulunmasını sağlama

- Öğretmen adaylarıyla düzenli aralıklarla görüşerek göstermekte oldukları ilerlemeleri kendileriyle tartışma, başarılarını gözden geçirme ve gelişimleriyle ilgili hedefler belirleme

- Öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmalarda, uygulama öğretmenlerine destek olma

8.2 Okullarda yapacakları uygulama çalışmalarında öğretmen adaylarına yardımcı olacak **uygulama öğretmenler**inin sorumlulukları şunlardır:

- Öğretmen adayının okuldaki çalışmasını izleme

- Öğretmen adayı ile çalışan bütün öğretmenleri, onun ihtiyaçlarından ve özgeçmişinden haberdar etme; öğretmen adayının ilerlemesi ve gelişmesi için ona gerekli yardımları sağlama

- Öğretmen adaylarına, okul, araç gereç ve kaynaklar, öğretim programı, öğrenciler konusunda ve onların çalışmaları için gerekli olacak diğer konularda bilgi sağlama

- Üniversite öğretim elemanları, gerekirse okuldaki diğer öğretmenler ve aday öğretmenin kendisi ile ilişki kurarak, aday için, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamasında uygun birer çalışma programı yapılmasını sağlama

- Öğretmen adayının okuldaki çalışmaları süresince ona yardım ve destek sağlama; onunla düzenli olarak önceden planlanmış görüşmeler yaparak gerçekleşen gelişmeleri gözden geçirme, beklenen gelişmelerle ilgili hedefler saptama

- Öğretmen adayının yaptığı çalışmaların, verdiği derslerin gözlenmesini ve bunlarla ilgili olarak kendisine yazılı dönütler verilmesini sağlayacak bir gözlem planı hazırlama (Gözlemci, öğretmen adayının birlikte çalıştığı uygulama öğretmeni veya onun bir meslektaşı olmalıdır)

- Öğretmen adayındaki gelişmeleri, varsa onunla birlikte çalışan diğer öğretmenler ve gerektiğinde ilgili fakülte öğretim elemanlarıyla tartışma

- Öğretmen adayının değerlendirilmesine yardımcı olmak üzere, onun becerilerine ilişkin yazılı bir değerlendirme hazırlayarak ilgili fakülte öğretim elemanına sunma

8.3 Okullarda uygulama çalışmaları yapacak olan **öğretmen adayları**nın hak ve sorumluluklar şunlardır:

Öğretmen adaylarının hakları:

- Uygulama çalışmaları yapmak üzere, öğretmenlik becerilerini öğrenme, bu becerileri üzerinde alıştırma yaparak geliştirme ve geçici olarak öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlenme fırsatı tanıyacak bir okulda çalışma olanağının sağlanmış olması

- Okulda yapılacak uygulama çalışmalarını göstermek üzere kendisi için, iyi düzenlenmiş ve planlı bir çalışma programının hazırlanmış olması

- Eğitim fakültesi öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin destek ve rehberliğinin sağlanmış olması

- Planlanlı ve düzenli bir tartışma ve dönüt verme olanağının sağlanmış olması

Öğretmen adaylarının sorumlulukları:

- Görev olarak verilmiş olan bütün etkinlikler ve öğretmenlik uygulamaları ile ilgili çalışmaların önceden planlanması, hazırlıkların buna göre yapılması ve görevin, planda öngörülen şekilde yerine getirilmesi

- Birlikte çalışılmakta olan uygulama öğretmeniyle sıkı bir ilişki içine girilmesi ve iyi bir iletişim kurulması

- Öğretmenlik ile ilgili dosyada, yapılan uygulama çalışmalarının, bunlarla ilgili tartışmalar ve değerlendirmelerin tam bir kaydının tutulması

- Uygulama öğretmeninin ve ilgili fakülte öğretim elemanının görüş ve önerilerini alma, önerileri dinleme ve uygulama çalışmalarında onlardan yararlanma çabası içinde olma

- Öğretmenliğini üstlendiği öğrencilerin, okulun onlardan beklediği doğrultu ve düzeyde ilerleme göstermelerine katkıda bulunma; onların ilgi çekici ve değerli öğrenme yaşantıları kazanmakta olmalarını güvence altına alma çabası gösterme

9 İzleme ve yetiştirme

Okullarda uygulama çalışmaları yapan öğretmen adayları, biri üniversiteden diğeri okuldan olmak üzere iki kişinin rehberliği altındadır. Özel öğretim yöntemleri dersi ile okullardaki uygulama çalışmaları arasında bağlantı kurulabilmesi için üniversiteden gelen kişinin bu dersten sorumlu öğretim elemanlarından biri olması gerekir. Okuldan gelen kişi ise, öğretmen adayının kendisiyle birlikte çalışacağı uygulama öğretmenidir.

Öğretmen adaylarının gelişmelerini olabildiğince üst düzeylere çıkarabilmek için süreklilik esastır. Onlar, kendileri için bir rehber olabilecek ve izleme ve yetiştirme sorumluluğunu, öğretmen adayının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması çalışmaları boyunca sürdürebilecek bir fakülte öğretim elemanına verilmiş olmalıdırlar.

Okullardaki öğretmenler arasında da buna benzer bir görevlendirme yapılmalıdır. Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının okullarındaki uygulama çalışmaları süresince onların mesleki gelişmelerinde sorumluluk alacaklardır. Her iki görevli de, öğretmen adaylarının okuldaki ilerlemeleri ile ilgili olarak birbiriyle sıkı ilişki içinde olacaklardır.

10 Seminer desteği

Özel öğretim yöntemleri ile ilgili dersler, Okul Deneyimi dersi içindeki etkinlikler ile birlikte planlanmalıdır. Böylece, fakültelerde gerçekleştirilen çalışmalar, okullarda yapılan çalışmalarla sıkı bir şekilde ilişkilendirilmiş olur. Ayrıca, fakülte öğretim elemanlarıyla öğretmen adayları arasında yapılacak düzenli seminerlere de zaman ayrılmalıdır. Öğretmenlik, zahmetli ve zor bir iştir. Öğretmen adaylarının, arkadaşlarından ve fakülte öğretim elemanlarından gelecek desteğe gereksinimleri vardır. Adaylar, deneyimleri hakkında konuşma, başkalarını dinleme, başkalarının görüş ve önerilerini alma ve daha sonra da bu sürecin tümü üzerinde düşünme zamanına sahip olma gereksinimi içindedirler.

Fakülte öğretim elemanları, Okul Deneyimi süresince her hafta bir **seminer** yaparak öğretmen adaylarının yeni tamamlamış oldukları okul çalışmalarını tartışmalarına olanak sağlayabilirler. Öğretim elemanları bu semineri, tartışmaların düzenli ve belli bir amaca yönelik olmasını sağlayacak şekilde planlamalıdırlar. Öğretmen adayları raporlarında değinmiş oldukları konuları gündeme getirmeli, deneyimlerini paylaşmalı, birbirinden birşeyler öğrenmelidirler. Bundan sonra öğretim elemanı, öğrenilmiş olan önemli noktaların altını çizmeli, kazanılan deneyimi özetleyerek daha geniş bir çerçevedeki yerine oturtmalı ve fakültedeki derslerde yapılan çalışmalarla ilişkisini kurmalıdır. Öğretim elemanı aynı seminerde, bir sonraki Okul Deneyimi etkinliğini tanıtıp onunla ilgili hazırlıkları da yapabilir. Bu seminerlerde, ortaya çıkabilecek başka problemler de ele alınabilir.

11 Öğretmen adayı dosyaları

Okullardaki uygulama çalışmaları sırasında öğretmen adaylarının tutmaları gereken dosya ile ilgili bilgiler bu kitabın 4. bölümünde verilmiştir. Öğretmen adayının okullarda yaptığı bütün çalışmalarla ilgili kayıtları içeren dosya onun için çok önemli bir dokümandır. Dosyanın, istenmesi halinde, adayla birlikte çalışan uygulama öğretmenine ve fakülte öğretim elemanına gösterilmek üzere hazır bulundurulması gerekir. Öğretmen adayı okulda kendisiyle birlikte çalışan uygulama öğretmeninden başka bir öğretmenle de çalışma yapıyorsa o öğretmen de bu dosyayı görmek isteyebilir. Okullarda yapılan uygulama çalışmaları ile ilgili kayıtları ve bunlarla ilgili olarak öğretmen adayının kendi notlarını içeren dosya, adayın mesleki gelişmesinin bir kaydıdır. Dosya, fakülte öğretim elemanı ile öğretmen adayı arasındaki düzenli görüşmeler sırasında bir başvuru dokümanı olarak kullanılabilir; öğretmen adayının okullardaki uygulama çalışmalarında sağladığı başarının değerlendirilmesinde de önemli bir kanıt olabilir. Özellikle Öğretmenlik Uygulaması dersinde başarısız olma durumuyla karşı karşıya bulunan adaylar için dosyanın önemi büyüktür.

12 Öğretmen adayının izlenmesi ve değerlendirilmesi

(Bu konuya, kitabın 4.3 bölümünde de değinilmektedir.)

Öğretmen adaylarında görülen gelişmeler, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri boyunca izlenmelidir. Kendilerinde görülen gelişmelerin nasıl izleneceği,

öğretmen adaylarına da açıklanmış olmalıdır. Gelişmelerin izlenmesinde aşağıdaki yoldan yararlan˝lmal˝d˝r.

12.1 Okul Deneyimi

Öğretmen adayının izlenmesinden ve yetiştirilmesinden sorumlu olanların bu aşamadaki başlıca amacı öğretmen adaylarının başarılarını değerlendirmek değil, onlara rehberlik yapmak ve destek sağlamaktır. Burada sözü edilen rehberlik ve destek şu şekillerde olabilir:

- Yapılmakta olan çalışma hakkında öğretmen adayı ile görüşme ve ona, yerine getireceği görevler için hazırlık yapması, gerekli düzeni oluşturması ve bu görevlerle kılavuz kitapta yapılması istenen etkinlikler arasında ilişki kurması sırasında yardımcı olma

- Okul Deneyimi sırasında tutulan dosyaları düzenli olarak kontrol etmek suretiyle, yerine getirilen görevlerin değerlendirilmiş olmasını sağlama

- Okullardaki uygulama çalışmalarının sonunda öğretmen adayının dosyasını okuma ve adayla, mesleki gelişmesi ile ilgili kayıtlar üzerinde görüşme

12.2 Öğretmenlik Uygulaması

Öğretmenlik uygulaması sırasındaki izleme ve değerlendirme, aşağıdaki şekilde olabilir:

- Öğretmen adayının, öğretmenlik yaparken **gözlenmesi**

Her öğretmen adayı için gözlenecek olan ders sayısı ve gözetmenlerden her birinin bunlardan kaç tanesinde görev alacağı, üniversite ve okul yetkililerince önceden kararlaştırılmış olmalıdır. Bir öğretmen adayının derslerini gözleyen gözetmenler aynı gözlem formunu kullanmalıdırlar. Okullardaki çalışmalarda gözetmenlik yapan uygulama öğretmenleri, gözlem formlarına aşinalık kazanma ve bu formların doldurulmasını öğrenme konusunda yardıma gereksinim duyabilirler. Gözlemcilerce doldurulmuş formlar ve diğer dönüt sağlama araçlarındaki bilgilerin, ilgili öğretmen adayına verilmesi ve bu bilgilerin onunla birlikte gözden geçirilmesi **zorunlu**dur.

Öğretmen adayının çalışmaları ile ilgili gözlem sonuçları kendisi ile birlikte gözden geçirilirken, adayın bu görüşmeye aktif olarak katılması sağlanmalıdır. Gözlemci olumlu bir tutum sergilemeli; adaya kendini geliştirme çabaları için bir çıkış, bir hareket noktası oluşturmak üzere onun olumlu yönlerini vurgulamalı ve mümkün olan noktalarda onu övmeyi unutmamalıdır. Yetersizliklerle ilgili eleştiriler yapıcı nitelikte olmalı; aday, sözü edilen yetersizliklerini nasıl düzeltebileceğini görebilmelidir. Görüşmede, okullardaki uygulama çalışmalarının amaçları açısından önemli olan noktalar üzerinde durulmalı; bunlar önem sırasına göre ele alınmalıdır.

Öğretmenlik Uygulamasının başlangıcındaki gözlemlerde amaç daha çok yetersizliklerin belirlenmesi olmalı; sonuçlar, öğretmen adayına rehberlik yapmak ve ona destek sağlamak amacıyla kullanılmalıdır. Gözlemlerin öğretmen adayı için bir sıkıntı, bir stres kaynağı olmaması için bu durum mutlaka ona da

bildirilmelidir. Sonraki gözlemler, öğretmen adayının bu dersteki başarısının değerlendirilmesi amacıyla kullanılabilir.

- **Dersteki başarı ile ilgili değerlendirmenin,** bir **profil** şeklinde özetlenerek kaydedilmesi

Profil şeklindeki bu özet, öğretmen adayının Öğretmenlik Uygulaması dersinin sonlarına gelindiğinde göstermiş olduğu gelişme düzeyini gösteren kanıtların bir ifadesidir. Profilde, okullardaki uygulama çalışmaları boyunca sağlanan rehberlikle öğretmen adaylarına kazandırılmaya çalışılan başlıca öğretmenlik becerilerinde ilgili adayın erişmiş olduğu düzey bu becerilerin oluşturduğu gruplara göre ifade edilmektedir..

- **Öğretmenlik uygulamasının ortalarında,** gelişme profilinin eksiklerin belirlenmesi amacıyla kullanılması

Önce de belirtildiği gibi, okullardaki uygulama çalışmaları sonunda öğretmenlik becerilerinde erişilen düzeyi, söz konusu beceri gruplarına göre ifade etme imkanı veren profilden, bu çalışmaların başlarında adayların öğretmenlik becerilerindeki eksiklerinin belirlenmesi amacıyla da yararlanılabilir. Böyle bir yaklaşımdan yararlanarak öğretmen adaylarının önemli eksikleri belirlendiğinde, bu eksiklerin giderilmesi imkanı doğar.

- **Öğretmen adayı dosyasının** gözlem ve değerlendirme süresince, gerektiğinde başvurulacak bir doküman olarak hazır bulundurulması

Yukarda sözü edilen şekilde hareket edildiğinde, öğretmen adaylarına, okullardaki uygulama çalışmaları boyunca gerekli rehberlik yapılmış olur. Herhangi bir öğretmen yetiştirme programında gözlem, görüşme-tartışma ve değerlendirmelerden hangi sıra ile, kaç kez ve nasıl yararlanılacağı eğitim fakültesi ilgililerince belirlenmeli; çeşitli alanlarda öğretmenliğe hazırlanan bütün adaylardan, belirlenen bu şekle uymaları istenmelidir. Öğretmen adaylarının başarılarının değerlendirilmesi, eğitim fakültesi ve uygulama okulunun ortak sorumluluğudur.

Aşırı derecede eleştirici davranılarak, öğretmenlik uygulamasının daha başlarındayken öğretmen adayının kendine güveninin sarsılmaması çok önemlidir. Bununla birlikte, öğretmen adayının, öğretmenlik becerisindeki önemli eksiklerinden haberdar edilmesi de esastır. Eksiklerinin neler olduğunu bilen öğretmen adayları kendilerini geliştirebilirler. Başarılı olanların başarısız olanlardan ayrıldığı sınır dolaylarında bulunan, ilerleme kaydedemeyen ya da öğretmenliğe elverişli olmayan bir aday, son değerlendirme zamanından önce bu konuda uyarılmış olmalıdır. Bir öğretmen adayının başarısız olduğuna karar verilmeden önce onun öğretmenlikteki becerisinin, eğitim fakültesi öğretim elemanları arasından belirlenecek üçüncü bir gözlemci tarafından da incelenmesi sağlanmalıdır.

BÖLÜM 2

ÖĞRETMENLERDE BULUNMASI GEREKEN YETERLİKLER

Aşağıda, bütün öğretmen yetiştirme programlarına uygulanabilir nitelikte olan bir öğretmenlik becerileri listesi verilmiştir. Bu beceriler, eğitim bilimleri, özel öğretim yöntemleri ve okullardaki uygulama çalışmaları yardımıyla öğrenilecek ve alıştırmalarla beklenen düzeylere eriştirilecektir.

1.0 ALAN BİLGİSİ

1.1 Alanına ilişkin temel bilgileri (kavram, olgu, ilke, genelleme, yasa, model, kuram vb.) ve bu bilgileri ele alma yollarını (işlem yolu, teknik, yöntem vb.) anlama

1.2 Gerekli oldukça, alanındaki bilgilerini daha üst düzeylere çıkarma

1.3 Konu alanı ile ilgili öğretim programları (müfredat) üzerinde bilgi sahibi olma

2.0 ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME

2.1 Plan yapma ve ders hazırlığı

2.1.1 Hedef davranışları açık bir şekilde ifade etme

2.1.2 Sınıf çalışmalarını, ders programında ve ders planında öngörülen şekilde planlama

2.1.3 Dersi, ilgili davranışsal hedeflere eriştirecek biçimde planlama

2.1.4 Dersi, çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerinden yararlanacak şekilde planlama

2.1.5 Uygun öğretme-öğrenme araç gereçlerini seçme veya hazırlama

2.1.6 İyi düzenlenmiş ve bütünlüğe sahip ders planı hazırlama

2.1.7 Öğrenmelerin sürekliliğini ve aşamalılığını sağlama (eldeki üniteden önce ve sonra öğrenilenleri uygun şekilde ilişkilendirme)

2.2 Öğretim yöntemlerinden yararlanma

2.2.1 Öğrencilerin yaşlarına, önceki öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun yöntemlerden yararlanma

2.2.2 Çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanma

2.2.3 Sınıftaki bütün bireyler ve gruplarla etkileşim kurma

2.2.4 Öğrenciler için gerçekçi ve onları, yapabileceklerinin en iyisini yapmaya sevkedebilecek derecede yüksek beklentiler belirleme

2.2.5 Öğretme-öğrenme araç gereçlerini uygun ve etkili kullanma

2.2.6 Elektronik araçlar ve bilgisayar yazılımları gibi bilişim teknolojilerinden yararlanma

2.3 İletişim kurma

2.3.1 Açık olarak tanımlanmış ve kolayca anlaşılabilen yönergeler sunma ve bunları öğretme-öğrenme sürecinde uygun şekilde zamanlama

2.3.2 Açık olarak tanımlanmış ve kolayca anlaşılabilen açıklamalar sunma ve bunları öğretme-öğrenme sürecinde uygun şekilde zamanlama

2.3.3 Zamanında ve etkili sorular sorma

2.3.4 Sesini etkili şekilde kullanma ve gerektiğinde değiştirme

2.3.5 Öğrencilerden gelen dönütlere (feedback) duyarlı olma ve bunlardan yararlanma

2.3.6 Dili, duruma uygun biçimde ve gereken somutluk-soyutluk düzeyinde kullanma

2.4 Sınıf yönetimi ve öğrencilerle ilişkiler

2.4.1 Derslerini amaçlı ve düzenli bir biçimde sürdürme

2.4.2 Derslerini zamanında ve etkili bir şekilde başlatma ve yine aynı şekilde bitirme

2.4.3 Öğrencilere ve konuya uygun nitelikte bireysel öğretim, küçük grup ve sınıf öğretimi yöntemlerinden yararlanma

2.4.4 Öğrencilerle ilişki ve etkili öğretme-öğrenme etkileşimi kurma

2.4.5 Öğrencilerin dikkatini çekme, onları öğrenmeye güdüleme, onların ilgi ve güdülerini devam ettirme

2.4.6 Ceza ve övgüyü uygun ve etkili kullanma

2.4.7 Kesinti ve müdahaleler karşısında uygun önlemler alma

2.4.8 Gerçekçi ve iyi hedefler belirleme; bunların gerçekleşme derecelerini objektif ve güvenilir bir biçimde değerlendirme; sonuçları kendini geliştirmede kullanma

2.4.9 Sınıfta, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine imkan sağlayacak demokratik bir ortam oluşturma

2.5 Öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirme ve kayıt tutma

2.5.1 Öğrencilerin ürünlerini kısa zamanda puanlama ve sonuçları, öğrencinin nasıl gelişeceğine ilişkin dönütlerle birlikte verme

2.5.2 Öğrencinin ilerleyişini, ulusal normları, varsa uygun olan diğer ölçütleri kullanarak değerlendirme

2.5.3 Yapılan etkinliklerin ve sağlanan gelişmenin kayıtlarını tutma

3.0 ÖĞRENCİ KİŞİLİK(REHBERLİK) HİZMETLERİ

3.1 Okul yönetimi ile ilgili ilke ve işlemleri bilme

3.2 Kendi grubundaki öğrencilerle güven verici ilişkiler kurma ve onların sağlıklı ve dengeli birer kişilik geliştirmelerinden sorumluluk duyma

3.3 Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçlarına duyarlı olma

3.4 Okuldaki öğrenci kişilik hizmetlerine (rehberlik çalışmaları ve ders dışı etkinlikler) katkıda bulunma

4.0 KİŞİSEL VE MESLEKİ ÖZELLİKLER

4.1 Zamanı iyi kullanma

4.2 Danışma, önerilerden yararlanma

4.3 Diğer öğretmenlerle iş ilişkileri kurma

4.4 Diğer öğretmenlerle mesleğiyle ilgili bilgi alışverişinde bulunma

4.5 Toplantı, hizmet-içi eğitim, araç gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine katılma

4.6 Öğrenci velileriyle iyi ilişkiler kurma

4.7 Okulun tümünü ilgilendiren etkinliklere katılma

4.8 Kendi performansı üzerinde düşünme ve gelişme için uygun girişimlerde bulunma

4.9 Mesleki davranış ve görünüm standartlarına uyma

BÖLÜM 3

OKUL DENEYİMİ

Öğretmen adayına

Öğretmenlik Uygulamasına başlayıp öğretmenlik görevini tam olarak üstlenmeden önce okullarda bazı çalışmalar yapacaksınız. Bu ilk dönemde okullarda yapacağınız çalışmalara **Okul Deneyimi** adını verdik. Okul deneyimi, haftada bir günlük bir ders olarak iki dönem boyunca devam etmektedir. Dersin kapsamı, kendi aralarında bir sıraya dizilmiş olan 24 tane birer günlük çalışmadan oluşmaktadır. Bu derse ayrılan süre içinde, ilköğretim okulundaki sekiz sınıfın dört tanesinde çalışmalar yapacaksınız. Aşağıda 29. sayfadaki tablo, ilköğretim okulunun sekiz sınıfından dört tanesinin her birinde yapacağınız 5-6 günlük çalışmaların nasıl düzenlenebileceğini göstermektedir. Okul Deneyimi dersi için sadece bir döneminiz varsa, programınızın bu çalışmaların olabildiğince çoğunu kapsayacak şekilde yeniden planlanması gerekecektir.

Okulda bulunduğunuz zamanlarda, planlı gözlemler yapacak ve sizi öğretmenliğe hazırlayacak görevlerden oluşan çeşitli etkinliklerde bulunacaksınız. Bu etkinliklerden bazıları ile ilgili olarak sizin veya sizi gözleyen gözlemcilerin doldurması gereken formlar var. Okul Deneyimi dersi kapsamındaki etkinlikler aşağıdaki gibi üç ana grupta toplanabilir.

- Öğretmenlerin ve öğrencilerin gözlenmesi
- Öğretmenlik becerilerinin denenerek geliştirilmesi
- Yönetim ve okulla ilgili genel konular

Aşağıda 29. sayfada bir tablo halinde verilen öneride bu etkinlik gruplarının, ilköğretim okulunun sekiz yılıyla ilgili dört değişik sınıfın tümünde ayrı ayrı gerçekleştirilmesi esas alınmıştır. Okul Deneyimi kapsamındaki çalışmalar ilerledikçe, öğretmenlerin ve öğrencilerin gözlenmesine ilişkin etkinliklerin oranı azalmakta; öğretmenlik becerilerini deneyerek geliştirmeye yönelik etkinlikler artmaktadır. Bu etkinlikler kapsamındaki görevlerinizi, dersi yürütmekle görevli olan fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin rehberliği ile yerine getireceksiniz.

Okul Deneyimi kapsamındaki etkinlikleri oluşturan görevleri birer birer yerine getirirken, bunların her birinde dikkatinizi öğretmenliğin bir yönüne yönelteceksiniz. Görevi yaparken öğretmenliğin o yönü üzerinde düşüneceksiniz. Uygulama öğretmenlerini gözleyerek ve onların sizin yaptıklarınızla ilgili görüşlerini alarak, olabildiğince çok şey öğrenmeye çalışacaksınız. Daha sonra öğrendiklerinizi, öğretmenlik becerileri geliştirme ile ilgili kendi birikimlerinizle birleştireceksiniz. Bu etkinlikleri başarı ile tamamladığınız zaman, öğretmen olma yolunda bir hayli ilerlemiş olacaksınız.

Bir öğretmeni gözleyeceğiniz zaman, çalışmanızla ilgili hazırlık ve düzenlemeleri kurallara uygun bir biçimde, meslekten bir kişi gibi yapmalısınız. Okul Deneyimi dersi kapsamındaki çalışmalara başlamadan önce, bu derste yerine getireceğiniz bütün görevleri incelemeli; bunların, öğretmenlik becerilerinizi geliştermeye yönelik nasıl bir sıralı çalışmalar düzeni oluşturduğunu görmeye çalışmalısınız. Her görev için yeterince önceden hazırladıklarınızı yapmalı; gözlemek istediğiniz öğretmenlerle görüşmelisiniz.

Sonra onlara ne yapmak istediğinizi anlatmalı; onların dersleriyle ilgili olarak tuttuğunuz notları okumaları için mutlaka kendilerine sunmal″s″n″z. Kısa bir süre veya bir ders saati için bir sınıfa öğretmenlik yapacaksanız, bu durumda da hazırlıklarınızı yeterince önceden yapmalısınız. Öğretmenin, sizin ne ne yapacağınız konusunda bilgi sahibi olmasını ve yapacağınız çalışma konusunda sizinle aşağı yukarı aynı düşünceyi paylaşmasını sağlamak zorundasınız. Böyle bir durumda, derste ne yapacağınızı gösteren planınızı ve gerçekleştirmeyi düşündüğünüz çalışmayı öğretmene gösteriniz; onun size yapabileceği rehberlik ve önerilerden yararlanmaya çalışınız. Okulda geçen günleriniz arasındaki bir zamanda öğretmenle görüşme olanağı bulmanızın, uygulamada size önemli kolaylıklar sağlayabileceğini unutmayınız.

Okul Deneyimi süresince, her haftanın aynı gününü okulda geçireceksiniz. Beş ya da altı hafta boyunca aynı sınıfla birlikte çalışmanız gerekecek. Bu sırada, sınıftaki öğrencileri tanımaya başlayacaksınız. Onlarla birlikte çalıştıkça kendinize olan güveniniz artacak. Gittikçe, sınıfta olup bitenlerin bütün yönleriyle ilgilenmeye, üzerinize üstesinden gelebileceğiniz kadar çok iş almaya başlayacaksınız.

Okul Deneyimi dersinin kapsamını oluşturan etkinlik ve görevlerin belli ve tek bir sırası yoktur. Bunlar değişik sıralarla ele alınabilir. Etkinlik ve görevlerin sırası konusunda kendi düşüncelerinizden yararlanabilirsiniz. Onları, sınıfınızdaki programa uygun düşecek bir sırayla ele alabilirsiniz.

Okullardaki uygulama çalışmalarında, başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışmakta olabilirsiniz. Böyle bir durum söz konusu ise, birbirinize yardımcı ve destek olmaya, birbirinizden gözlemci ve değerlendirici olarak yararlanmaya ve çabalarınızı birleştirerek ekip öğretimi yapmaya çalışmalısınız.

Okullardaki uygulama çalışmalarınızla ilgili dosyanız çok önemlidir. Öğretmenlik Uygulaması için nasıl bir dosya tutmanız gerektiğine ilişkin bazı noktalar bu kitabın 4. bölümünde verilmiştir. Okul Deneyimi dersinde de bir dosya tutmalısınız. Size sorulan sorularla ilgili cevaplarınızı, sizden istenen raporları, değerlendirmeleri ve doldurduğunuz formları, sıralı ve düzenli bir şekilde bu dosyanızda toplamalısınız. Dosyanızda bu bilgileri, bu derste neler yaptığınızı, size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanına ve uygulama öğretmenine açıkca gösterecek bir şekilde düzenlemiş ve derste yaptığınız etkinlik ve görevlerle uygun şekilde ilişkilendirmiş olman″z gerekir. Dosyanızdaki çalışmaları, aynı konularla ilgili olarak fakültedeki derslerde yaptığınız çalışmalarla karşılaştırmanız; okullardaki uygulama çalışmalarınız ile fakültede kazandığınız kuramsal öğrenmeler arasında ilişkiler kurman″z da gereklidir.

Her dönemden önce

- Dönem içinde uygulama çalışmalarını yapacağınız okulun müdürü ve 5-6'şar haftalık iki dönemin her birini birlikte çalışarak geçirece□iniz sınıfların öğretmenleri ile dönem boyunca yapacağınız çalışmalar ile ilgili hazırlıklarınızı gözden geçiriniz.

- Okuldaki ilk gününüzde, çalışma planınızın geriye kalan haftalarla ilgili kısmı üzerinde ilgililerle görüş birliği sağlayınız. Çalışma planınızı ilgili fakülte öğretim elemanı ile görüşmek için yazılı hale getiriniz.

- Okuldaki uygulama çalışmalarınızda sizi en yakından izleyecek olan uygulama öğretmenlerinden görüşme için randevu al″n″z. Bu görüşmede, ilgili fakülte öğretim elemanının bu dönem içinde yapmanızı istediği etkinlikleri öğretmenlere anlatınız.

Bu etkinliklerin uygun bir sıra ile gerçekleştirilmesine elverişli bir düzenleme için kendilerinden yardım isteyiniz.

- Okulda geçireceğiniz günlerin arasındaki bir zamanda, birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmeni ile gerekli hallerde nasıl görüşebileceğinizi öğreniniz.

Birbirini izleyen çalışma günlerinin ardından

- Öğretmenlik dosyanızı baştan itibaren dikkatle inceleyiniz. Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.

- Dersle ilgili notlarınız ve değerlendirmelerinizin dosyanızda ve incelenmeye hazır bulunduğundan emin olunuz.

- Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişmeyi ve yapmış olduğunuz çalışmaları, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile görüşüp tartışınız.

- Kendi değerlendirmeleriniz ile gözlemcilerin değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyip dosyanıza koyunuz; özellikle güçlü ve zayıf yönlerinizi not etmeyi unutmay″n″z.

ETKİNLİKLER

Öğretmenlerin ve öğrencilerin gözlenmesi

1 Öğretmenin okuldaki bir günü
2 Derslerin gözlenmesi
3 Öğretim yöntemleri
4 Soru sorma
5 Yönerge ve açıklamalar
6 Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü
7 Bir öğrencinin incelenmesi
8 Öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi

Öğretmenlik becerilerinin denenerek geliştirilmesi

9 Soru sorma alıştırmaları
10 Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma
11 Ders kitaplarından yararlanma
12 Sınıfta öğrenmeye elverişli bir düzen sağlama
13 Grup çalışmaları
14 Değerlendirme ve kayıt tutma
15 Çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması

Yönetim ve okulla ilgili konular

16 Okul ve sorunları
17 Araç gereç ve yazılı kaynaklar
18 Okul ve toplum

OKUL DENEYİMİ (İlköğretim)

İlköğretim okullarındaki 1. sınıf, 2-3 sınıflar, 4-5. sınıflar ve 6-8. sınıflar, dört farklı yaş grubunu temsil eder. Okul Deneyimi dersinde, bunlardan her biri için birbirini izleyen 5-6 hafta, yani 5-6 günlük okul çalışması zamanı ayrılmalıdır. Bu yaş gruplarındaki çalışmaların düzenlenmesinde belli bir esneklik söz konusu olmakla birlikte, 1. sınıftaki çalışmaların ilk sömestrede, 6-8. sınıflardaki çalışmaların da ikinci sömestrede yapılması iyi olur.

Hafta No:	**Okul Deneyimi I** (0-6-3) **(5-6. Dönem)**	**Okul Deneyimi II** (0-6-3) **(6-7. Dönem)**
1	Birisi 1. sınıf ilk okuma-yazma ile ilgili olmak üzere, iki tane dönem planının hazırlanması *(İki çalışma yer değiştirebilir.)* [Etkinlik 17]	Birisi 6-8. sınıflardaki çalışmalar ile ilgili olmak üzere, iki tane dönem planının hazırlanması *(İki çalışma yer değiştirebilir.)* [Etkinlik 17 ve 18]
	A Serisi (1. sınıfta olacağı kabul edilmiştir.)	***C Serisi*** (6-8. sınıflarda olacağı kabul edilmiştir.)
2	Öğretmenin okuldaki bir günü [Etkinlik 1 ve 17]	Öğrenme zorlukları olan bir öğrencinin izlenmesi [Etkinlik 7]
3	1. Sınıf öğrencilerinden birinin gözlenmesi [Etkinlik 7 ve 17]	Gözlem (devam) [Etkinlik 2 ve 6]
4	Gözlem [Etkinlik 2, 4 ve 5]	**Ek bran¸ ö□retiminde üç yöntem** 1) Bir öğrenci grubuyla [Etkinlik 9, 11 ve 15]
5	Öğretim yöntemleri, öğrenme zorlukları; 6. Haftanın planlanması [Etkinlik 3 ve 6]	2) Farklı öğrenci gruplarıyla [Etkinlik 9, 11 ve 15]
6	Yaklaşık 30 dakika boyunca küçük bir gruba bir konuyu öğretme [Etkinlik 9 ve 10]	3) Sınıfın tümüyle [Etkinlik 9 ve 12]
7	Okul ve sorunları [Etkinlik 16 ve 18]	***D Serisi*** Ders kitaplarından yararlanma [Etkinlik 11]
	B Serisi	
8	Gözlem (devam; Bkz. 5. hafta) [Etkinlik 2 ve 6]	Gözlem (devam) [Etkinlik 2 ve 6]
9	Değerlendirme ve kayıt tutma 10-12. haftalara hazırlık [Etkinlik 8 ve 14]	Değerlendirme (tüm programlar) 10-12. haftalara hazırlık [Etkinlik 8 ve 14]
10	10-12. Haftalar: 30 dakika süreyle üç kez ders verme (her ders ayrı	10-12. Haftalar: Resim ve fen gibi iki farklı konuda, üç kez ders verme (Derslerin en az birinde grup, birinde tüm sınıf çalışması olacak) [Etkinlik 9, 10, 12 ve 13]
11	bir konuda) [Etkinlik 9, 10 ve 12]	
12		

Not: Değişik sınıflarda (yaş gruplarında) yapılan çalışmaların sırasının bir öğretmen adayından diğerine değişeceği unutulmamalıdır. Örneğin bazı adaylar 5. sınıfa A Serisinde, 1. sınıfa B Serisinde, 3. sınıfa C Serisinde, 7. sınıfa da D Serisinde gidebilir. Yukarıda verilen yol gösterici bilgiler ışığında bu ayarlamaların yapılması gerekir.

ETKİNLİK 1

Öğretmenin okuldaki bir günü

Bir gününüzü, öğretmenin okuldaki bir günlük zamanını nelere ve nasıl harcadığını öğrenmeye ayırınız. Bu bir gün içinde, öğretmenin mesleği ile ilgili olarak yaptığı bütün işleri, bunlara harcadığı zamanı not etmeye çalışınız.

- Okuldaki bir günü boyunca öğretmenin sınıf içinde ve dışında yaptığı bütün işlerin bir listesini yapınız. Listeye yazdığınız işlerden her biri için harcanan zamanı da tahmin etmeye çalışınız. Bu size, okuldaki bir günde öğretmenin yaptığı işlerin çeşitleri ve bunların günlük işler arasındaki ağırlığı hakkında bilgi sağlayacaktır. Topladığınız bu bilgiler size, öğretmenliğe ve diğer görevlere harcanan zaman konusunda da bir fikir verecektir.

- Elde ettiğiniz sonuçları dosyanıza not ediniz. Günün sonunda bu notları, izlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

- İzlediğiniz öğretmene, bu günün onun okulda geçirdiği günleri temsil eden iyi bir örnek olup olmadığını sorunuz. Öğretmene ayrıca, okuldaki görevi ile ilgili olarak akşamları veya hafta sonlarında yaptığı başka işler bulunup bulunmadığını da sorunuz ve böyle işler varsa onlar″ da not alınız.

Öğretmenlerin yaptıkları işlerden bazı örnekler:

Öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışma, öğrencilerle bireysel olarak veya küçük gruplar halinde görüşme, velilerle görüşme, öğretmen toplantıları, eğitsel kol çalışmaları, araç gereç bulma ve bunları kontrol etme, özel araç gereç hazırlama, derse hazırlanma, okul yönetiminin verdi□i görevleri yapma, öğrenci çalışmalarını değerlendirme.

Öğretmenin okulda geçen bir günlük çalışmaları hakkındaki düşüncelerinizi kısa kısa not ediniz. Bunlar, sizin görmeyi umduğunuz çalışmalara ne kadar benziyor?

ETKİNLİK 2

Derslerin gözlenmesi

Gözlem formunun nasıl kullanılacağını öğreniniz. Bu amaçla aşağıdaki gözlem formu örneği üzerinde çalışabilirsiniz. İsterseniz, okullardaki uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sizin öğretmenlik becerilerinizi gözlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilirsiniz. Son olarak sözü edilen gözlem formunun örnekleri bu kitabın ekler kısmında verilmiştir.

Aşağıdaki noktaları göz önünde tutarak, üç değişik dersi gözlemeye çalışınız. Bu derslerden her biri ile ilgili gözlemlerinizi seçtiğiniz gözlem formuna kaydediniz.

- Gözlem yapacağınız her dersten önce, sınıfın özellikleri, dersin amaçları ve ana hatları ile ilgili bilgi edinmek için öğretmenle bir görüşme yapınız. Öğretmenden, sınıfın kendine has özellikleri varsa, derste bazı özel öğretim tekniklerinden yararlanılacaksa bunları size anlatmasını isteyiniz.

- Derslerden her birini başından sonuna kadar izleyiniz. Bunların her birinde ayrı bir öğretmeni gözleme olanağı bulabilirseniz sizin için daha iyi olacağını unutmayınız. Her dersteki gözlemlerinizi ayrı bir forma kaydediniz.

- Gözlem yaptığınız her dersten sonra, gözlemlerinizi gözlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz. Gözlemlerinizle ilgili soruları olursa cevaplay″n″z. Öğretmenden, dersi ile ilgili kendi değerlendirmesini öğrenmeye çalışınız.

- Forma kaydettiğiniz gözlemlerinizi değerlendiriniz. Gözlem kayıtlarınızı değerlendirmede kullanırken karşılaştığınız güçlükler olursa bunları bir yere not ediniz. Gözlem formunun kullanılışını, okullardaki uygulama çalışmalarınızda size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanıyla tartışınız.

Ders gözlem formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Öğretmen adayı: .....

Sınıf: ..... Tarih: .....

Ders: .....

Öğretmen (ler): .....

Öğrenci sayısı: .....

Dersi planlama: Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?

Başlangıç: Derse nasıl başlam˝ ˛t˝r?

Dersin amaçları: Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?

Öğretme-öğrenme yaklaşımı: Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?

Öğretim yöntemleri: Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?

İletişim: Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?

Etkinlikler arasındaki geçişler: Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?

Öğrencilerin yönetimi: Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır?

Dersi bitirme: Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak birşeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve s˝n˝f˝ bo˛altmas˝ ne kadar zaman alıyor?

Öğrenci çalışmalarını değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?

ETKİNLİK 3

Öğretim yöntemleri

Olanak varsa aynı gün içinde, farklı derslerin işlendiği birkaç sınıfı gözleyiniz.

Gözlediğiniz öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesini yapınız. Bu amaçla, aşağıda verilen örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Derste bu etkinliklere ayrılan süreleri de gösteriniz. Etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta olduklarını belirtiniz.

Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, ders kitaplarının kullanılması, öğretmenin bir görsel-işitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları, öğrencilerin yazılı bir metni okumaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışılması, yazı yazılması, çizim yapılması. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme-öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

Öğretme-öğrenme etkinliklerine ilişkin bir gözlem kaydı örneği

Sınıf: ..... *Öğrenci Sayısı : .....* *Konu: .....*

Saat	**Öğretmen Etkinliği**	**Öğrenci Etkinliği**
9.30	Sınıfa soru sorar.	Soruları yanıtlar.
9.35	Türkiye'deki endüstri kuruluşlarını anlatır.	Dinler.
9.55 ↓	Haritaları verir, sınıfta dolaşır ve gruplarla konuşur.	Gruba verilen haritayı kullanarak sorulara yanıt bulmaya çalışır.

Her dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmen ile gözden geçiriniz ve bu görüşme ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

Derste her bir etkinlik türü için ne kadar zaman harcanmakta olduğunu, yüzdeler şeklinde ifade ediniz.

Bulgularınızı değerlendiriniz ve değerlendirme sonuçlarını not ediniz.

Elde ettiğiniz sonuçları, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer arkadaşlarınızla tartışınız. Aşağıdaki noktalarla ilgili ortak görüşlerinizi not ediniz.

- Öğrencilerin gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri

- Öğrencilerin ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği

- Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı

- Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları

- Öğretmenlerin, öğretmekte oldukları sınıf ne olursa olsun kendilerine özgü birer öğretme stillerinin olup olmadığı

- Farklı derslerde değişik yöntemlerden yararlanılıp yararlanılmadığı

Gözlemleriniz, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığınız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığınız sonuçları yazınız.

Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmaları, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz.

Çıkardığınız sonuçları ve hazırladığınız ders planını, uygulama çalışmalarınızdan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni ile tartışınız.

ETKİNLİK 4

Soru sorma

Öğretmenin öğrencilere sorular sormakta olduğu bir derste yararlanılan sorulardan aşağıda açıklanan şekilde bir liste hazırlayınız. Bu listeyi kullanarak, soru sorma becerisi üzerinde bir çalışma yapınız.

Derste öğretmen tarafından sorulan bütün soruları bir listeye yazınız. Sorulan soruların kaçıncı soru olduğunu, hangi öğrenciye yöneltilen sorudan sonra sorulduğunu ve sorulma amacını da not alınız.

Öğrencilerin sınıftaki oturma düzenini gösteren bir plan yapınız. Soruların hangi öğrenciye sorulduğunu göstermede bu plandan yararlanınız.

- Öğretmenin sorularını hangi öğrencilerin cevapladığını oturma planı üzerinde işaretleyiniz.

- Derste, sınıftaki öğrencilerin tümüne soru sorulmuş olup olmadığını, sınıftaki erkeklere ve kızlara yaklaşık olarak aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını, sınıfın değişik yerlerinde oturmakta olan öğrencilere yaklaşık aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını, ... inceleyiniz.

Aşağıdakilere ilişkin gözlemlerinizi not ediniz.

- Öğrencilere, sorunun cevab˝n˝ düşünmeleri için zaman verilmesi
- Soruların öğrencilere yöneltilmesi ve öğrencilerin isimleriyle çağrılmaları
- Öğrenciler soruyu beklenen şekilde cevaplayamadığında, sorunun farklı bir ifadeyle sorulması veya cevabı bulduracak ipuçları verilmesi
- Övgü ve cesaretlendirmelerden yararlanılması
- Cevapların tümüyle reddedilmesinden kaçınılması
- Öğrencilerin dildeki gelişme düzeylerine uygun bir anlatımdan yararlanılması
- Öğrencilerin cevaplamaya katılımını sağlamak ve onları cesaretlendirmek için göz temasından, jest ve mimiklerden yararlanılması

Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

Soru sorma ile ilgili notlarınızı bir yere yazınız.

Yukardaki noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir bölümü ile ilgili bir soru-cevapla öğretim planı hazırlayınız. Bu planınızı sınıfta uygulayınız ve sınıf öğretmeni veya öğretmen adayı bir arkadaşınızdan sizi gözleyerek soru sorma becerinize ilişkin olarak size dönüt sağlamasını rica ediniz.

ETKİNLİK 5

Yönerge ve açıklamalar

Uygulama öğretmenleri tarafından yapılan yönlendirme ve açıklamaları izleyerek, iyi bir yönlendirme ve açıklamanın nasıl olması gerektiğini belirlemeye çalışınız.

Olanak varsa aynı gün içinde iki veya üç dersi gözleyiniz. Gözlediğiniz her derste, dikkatinizi öğretmenin sınıfa hitap ettiği ve öğrencilere bir konuyu anlattığı bölümlere toplayınız. Gözlem planınız ile ilgili olarak, sınıfında gözlem yapacağınız öğretmenlerle önceden bir görüşme yapmayı unutmayınız.

Gözlediğiniz her ders için bir gözlem formu doldurunuz. Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

Aşağıda verilen noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir kısmı ile ilgili bir açıklama hazırlayınız. Açıklamanızı, 15 dakikadan fazla bir zaman almayacak şekilde kısa tutunuz. Bu açıklamayı sınıfta denemek için uygulama öğretmeniyle görüşünüz. Sınıf öğretmeni veya bir öğretmen adayı arkadaşımızdan, açıklamanızı izleyerek gözlemlerini aşağıdaki gibi bir forma kaydetmesini rica ediniz. Dersten sonra, gözlemlerini onunla birlikte gözden geçiriniz.

Açık ve anlaşılır bir yönerge veya açıklamada bulunması gereken başlıca özellikleri yazınız.

Yönerge ve açıklamalarla ilgili gözlemlerde dikkat edilecek noktalar

Giriş: Yönerge veya açıklamaya giriş için ne kadar zaman ayrıldığı, öğrencilerin dikkatlerini çekmek için neler yapıldığı

Temel düşünceler:Yönerge veya açıklama içindeki temel düşüncelerin mantıksal ve bütünlüğe sahip bir sıra ve düzende olmasını sağlamak için neler yapıldığı, açıklık ve anlaşılırlık sağlamak için nasıl bir yola gidildiği, özlülük sağlama amacıyla neler yapıldığı

Anlatım: Yönerge veya açıklamanın, açık ve akıcı bir dil ve anlatımla sunulmuş olmasını sağlamak için neler yapıldığı, kullanılan yeni sözcüklerin anlaşılmasını sağlamak için ne yapıldığı, sözcükler ve cümle yapısının öğrencilerin yaşlarına, ilgilerine ve yeteneklerine uygun olmasını sağlamak için neler yapıldığı

Düşünceler: Konuyu somutlaştırmak için iyi seçilmiş ve açık örneklerden yararlanmak amacıyla neler yapıldığı, örneklerin öğrencilerin deneyimleriyle aşinalık kazanmış olacakları nitelikte olmasının nasıl sağlandığı, gerekli ölçüde tekrarlamaya yer vermek için ne yapıldığı, ilerleme hızının sınıfın öğrenme hızına uygunluğunu sağlamak için nasıl bir yol tutulduğu, anlatılmak istenen noktaların anlaşılma derecesini belirlemeye yarayacak sorular ve başka dönüt işlemlerinden nasıl yararlanıldığı, öğrencilerin düşüncelerinden yararlanma yolunda neler yapıldığı

Görsel araçlardan yararlanma: Yönerge veya açıklamadaki mesajların hedefe ulaşmasını sağlamak için görsel araç gereçlerden nasıl yararlanıldığı

Ses: Ses yüksekliği, hızı, ses tonundaki değişmelerden, vurgu ve duraksamalardan nasıl yararlanıldığı

Diğer: Jestler, duruş, hareket, göz teması gibi sözsel olmayan iletişim öğelerinden nasıl yararlanıldığı, bütün öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde tutmak için neler yapıldığı

ETKİNLİK 6

Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü

Sınıfta olup bitenlerin kontrol altında tutulmasını ve öğrenciler için etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerileri öğrenmeye çalışınız. Sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin etkili ve verimli bir biçimde işletilmesini sağlayan bu becerilerin öğretmenlik rolünün özünü oluşturduğunu unutmayınız.

Bir dersin tümünü izleyerek, sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözleyiniz. Bu gözlemde, aşağıdaki örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Gözlem yapacağınız dersten önce öğretmenle bir görüşme yapmayı unutmayınız. Bu görüşme sırasında öğretmene, kullanacağınız gözlem formunu gösterebilir ve gözlem sırasında neleri görmeye çalışacağınızı anlatabilirsiniz.

Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü ile ilgili gözlemde dikkat edilecek noktalar

Dersin başlangıcında

Öğrencilerin sınıfa girişlerinde kontrol nasıl sağlanıyor? Derse başlamadan önce sınıftaki öğrencilerin yerlerine yerleşmeleri ve dikkatlerini konu üzerine toplamaları için neler yapılıyor? Derse açık ve net bir şekilde başlanması nasıl sağlanıyor? Başka şeylerle ilgilenen ve sınıfa geç giren öğrencilere zaman kaybetmeden müdahale etme amacıyla neler yapılıyor?

Gözlem formunun bu kısmında, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden biri olan "öğrenciye, neleri öğreneceğini ve bunun için ne yapması gerektiğini anlatan işaret ve açıklamaların sunulması" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız, B.S.Bloom, *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995, sayfa: 129-164) D.Ali Özçelik, *Eğitim Programları ve Öğretim*, ÖSYM Eğitim Yaygınları 8, Ankara 1989, sayfa:165-172)

Ders sırasında

Öğrencilere nasıl hitap ediliyor? (Adları kullanılarak mı?) Yönergelerin açık ve anlaşılır olması nasıl sağlanıyor? Öğrencilerle konuşurken nasıl davranılıyor? (Yüzlerine bakılıyor mu?) Sınıfın tümü nasıl görüş alanı içinde tutuluyor; sınıfın her köşesinde olup bitenden nasıl haberdar olunuyor?

Stratejiler

Yüzünü sınıfa dönük tutma, hareketli olma ve sınıf içinde dolaşma ve benzeri önlemler nasıl kullanılıyor? Etkinlikler arasındaki **geçişler** nasıl sağlanıyor? Sınıftaki bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için sorulardan nasıl yararlanılıyor? Övgü ve cesaretlendirmeler nasıl kullanılıyor?

Gözlem formunun son iki kısmının uygun yerlerinde, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden, "öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine aktif katılımının kolaylaştırılması ve özendirilmesi", "öğrencinin süreçteki öğrenmelerinin pekiştirilmesi","öğrencilerin öğrenme eksiklerinin belirlenerek zamanında giderilmesi" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız B.S. Bloom'un yukarıda verilen eseri s: 129-164: D.Ali Özçelik'in yukarıda verilen eseri s:173-201).

ETKİNLİK 7

Bir öğrencinin incelenmesi

Bu etkinliğin temel amacı, öğrencileri *okulda gerçekleşecek öğrenmelere ilişikin yönleriyle* tanıma konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olmaktır. Çünkü, onlardan, öğretmen olduklarında derslerini bu bilgiler ışığında planlayarak yürütmeleri istenecektir.

Öğretmene danışarak, incelemek üzere bir öğrenci seçiniz. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenciyi okuldaki bir günü boyunca dersleri sırasında gözleyiniz. Aynı sınıfta daha sonra da çalışma yapar veya bu öğrenciyle başka okul çalışmalarında da karşılaşırsanız, gözlemlerinize bu çalışmalar sırasında da devam edebilirsiniz.

Gözlemleriniz sırasında dikkatinizi, öğrencinin aşağıda verilen durumlarda gösterdiği davranışlar üzerinde toplayınız. Öğrencinin, bu durumlarda ne yapmakta olduğuna bakınız.

- Sözlü etkinlikler: Dinleme (konuşma, müzik, diğer sesler), konuşma, soru ve cevap
- Uygulama çalışmaları: Öğretmenin yaptığı gösteriler (demonstrasyonlar) ve öğrenci etkinlikleri
- Yazılı materyallerle çalışmalar: Okuma, yazma
- Görsel materyallerle çalışmalar: Öğretme-öğrenme araç ve gereçleri, sanat eserleri
- Sosyal etkileşim: Öğrenciler toplu haldeyken, gruplar halindeyken, bireysel olarak çalışırlarken
- Oyun

Öğrencinin okuldaki bir gününe ilişkin gözlemlerinizi not ediniz:

Dersinizi tasarlayıp ders planınızı hazırlarken öğrencilerle ilgili bu bilgilerden nasıl yararlanabilirsiniz? Derste öğrencilerin gereksinimlerini dikkate almaya çalışırken nelere dikkat etmeniz gerekir? Bu sorulara cevap olabilecek görüşlerinizi, kolayca hatırlayabileceğiniz bir şekilde yazınız.

Not: Bu etkinlik, Okul Deneyimi dersi boyunca birkaç kez tekrarlanmalıdır. Etkinliğin her tekrarında, öncekilerden farklı yaşta, farklı cinsiyette ve farklı yetenek düzeyinde bir öğrenci seçilmelidir.

ETKİNLİK 8

Öğrenci çalı˛malarının değerlendirilmesi

Öğretmenle görüşerek, her hafta öğrenci çalışmalarını değerlendirmek için ne kadar zaman harcadığını sorunuz. Öğretmene şöyle sorular sorarak ondan cevap almaya çalışınız: Yazılı çalışmalardan ne kadarını inceliyor ve bunlardan ne kadarına not veriyorsunuz? Bazı çalışmaları, diğerlerine göre daha titizlikle incelemeniz gerekiyor mu? Okulda nasıl bir not (değerlendirme) ölçeği kullanılıyor? Hangi durumlarda en yüksek, orta veya en düşük notun verileceğini gösteren ölçütler nelerdir? Bu gibi soruların cevaplarını öğrendikten sonra, not defterine veya öğrenci dosyalarına bakarak öğrenci başarısı ile ilgili ne gibi kayıtlar tutulduğunu öğreniniz

Öğretmenden, bazı öğrencilerin belirli bir çalışmasını birlikte incelemek ve bunlara birlikte not vermek için izin alınız. Bunlar, öğretmenin daha önce yaptığı sınavdaki sorulara verilen cevaplar veya daha önce yaptırdığı bir ödevin sonuçları olabilir. İncelenerek not verilecek çalışmanın, sınıfta öğrenilmekte olan konuyla ilişkili olması gerektiğini unutmayınız. Öğretmenle çalışırken, öğrencinin bilgi edinme düzeyini, bir uygulamanın anlaşılma derecesini, öğrencinin çalışmadaki düzenliliğini, yazım kurallarına uyma derecesini, sunuştaki becerisini gösteren kanıtlara not verirken yararlandığı ölçütler üzerinde durunuz.

Bir çalışmaya not vereceğiniz zaman, incelemeye başlamadan önce, çalışmanın hangi yönlerine, kaçar puan vereceğinize karar vermeniz gerekir. Vereceğiniz puanlar, çalışmada görülmesi beklenen mükemmellik derecesine (ölçüt alınan düzeye) göre belirlenmiş olmalı; diğer öğrencilerin ürünlerine göre ne durumda olduğuna dayalı olmamalıdır. Bir öğrencinin ürününü, diğer öğrencilerin ürünleriyle subjektif bir biçimde karşılaştırmaktan kaçınınız.

Öğretmenle görüşerek, öğrencilerin çalışmalarından başka bir örnek alınız. Bunlar, yine öğrencilerin sınav kağıtları veya ödevleri olabilir. Bu çalışmaların önce bir fotokopyasını alınız. Asıllarını geri veriniz. Kopyaları üzerinde bu ürünlere, yukardaki esasları göz önünde tutmaya çalışarak not veriniz. Bunlar˝n üzerine, ilgili öğrenciyi destekleyici ve ona yol gösterici notlar düşünüz. Bu notlarınızda öyle titiz davranınız ki öğrenci, sizin notlarınızı okuduktan sonra, aynı konuda daha iyi ürünler ortaya koyabilsin. Öğrencilerin çalışmalarını çabucak inceleyip değerlendiriniz. Öğretmenin de görüşünü alarak sonuçları öğrencilere, konu ile ilgileri devam ediyorken, sıcağı sıcağına ulaştırmaya çalışınız.

Öğretmenle görüşünüz ve sınıfta öğrencilere, üstün nitelikli ürün veren öğrencilerin adlarını da anarak olumlu dönütler vermeyi deneyiniz. Çalışmada hedef alınan düzeye ne derecede yaklaşılmış olduğu, bütün öğrencilerin başarılı olduğu noktalar, yaygın olan yanlış anlamalar gibi sınıftaki bütün öğrencileri ilgilendiren noktaları açıklamaya çalışınız. Özellikle üstün nitelikli çalışmalardan örnekler veriniz; kötü örnekler üzerinde durmayınız. Gerekli düzeyde bir gelişme sağlayabilmeleri için özel dikkat gerektiren öğrencilerle, bireysel olarak daha sonra görüşünüz.Öğrencilerin kendilerine güvenlerinin, çalışmalarına ilişkin tepkilerinizden etkilenebileceğini; sürekli olumsuz eleştirilerle karşı karşıya kalmanın veya sürekli düşük notlar almanın, öğrencinin ilgisini ve çabasını tehlikeye sokabileceğini unutmayınız.

İlave etkinlik

Öğrencilerin çalışmalarına verilen notların, öğretmenden öğretmene değişip değişmediğinin incelenmesi ilginç bir çalışma olacaktır. Olanak varsa, bir veya iki öğrencinin çalışmalarının fotokopyalarını alınız ve öğretmen adayı arkadaşlarınızdan bunları birbirinden bağımsız olarak dikkatle incelemelerini ve notla değerlendirmelerini isteyiniz.

Herhangi bir ürüne, örneğin bir cevaba, farklı kişilerce değişik notlar verildiğini görerek şaşkınlığa düşebilirsiniz.

Sonuçlara bakarak aşağıdaki soruları cevaplamaya çalışınız.

- Aynı çalışmaya (ürüne) verilen notlarda nasıl bir değişme görülüyor? Niçin?
- Not verenlerden her biri, değerlendirdiği çalışmada (üründe) neleri görmek istiyor?
- Not verenlerden her biri, değerlendirdiği çalışmaya (ürüne) hangi notları düşmüş?

Hangi nitelikteki bir çalışmaya (ürüne), hangi notun verileceğini göstermek üzere seviyeler belirleyerek bir not verme (değerlendirme) ölçeği üzerinde görüş birliği sağlayınız. Daha önce not verdiğiniz çalışmalara, üzerinde anlaşma sağladığınız bu not verme ölçeğini kullanarak bir daha not veriniz. Bu son değerlendirmede, farklı kişilerin aynı çalışmaya verdikleri notlar arasındaki fark(lar) ortadan kalktı mı? Öğrencilere genellikle, klasik yazılı sınavlardaki gibi açık uçlu sorular sorulduğunu, onların bu soruların cevaplarını düşünerek bulduklarını ve kendilerine göre düzenleyerek yazdıklarını hatırlayınız. Şimdi siz, böyle sorularla ilgili cevapların incelenmesi, puanlanması ve sonucun notla ifade edilmesi şeklindeki bir işlemin ne derecede güvenilir yani objektif, kişiden kişiye değişmez bir işlem olduğunu düşünüyorsunuz?

ETKİNLİK 9

Soru sorma alıştırmaları

Okul Deneyimi dersinde şimdiye kadar gözlem yapmış olduğunuz sınıflardan birinin öğretmeniyle görüşünüz. Öğretmene, sınıfta yürütülmekte olan çalışmaların bir bölümünü seçerek bu bölümde sorulabilecek sorular ve öğretim sırasında bu sorulardan yararlanma konusunda bir çalışma yapmak istediğinizi anlatınız. Öğretmenden, sınıftaki çalışmaların bu amaçla hangi bölümünü seçebileceğiniz konusundaki düşüncesini sorunuz; hazırlayacağınız soruları deneyebileceğiniz zamanı belirleyiniz.

Dersin, öğretmenle yaptığınız görüşmede belirlediğiniz bölümü ile ilgili planı inceleyiniz. Bu bölüm işlenirken yararlanılabilecek olan soruları bir yere yazınız. Bu sırada daha önce yaptığınız "soru sorma" ile ilgili gözlem sırasında (Etkinlik 4) öğrendiklerinizden de yararlanmayı unutmayınız. Yararlanılabileceğini düşündüğünüz soruları, ilgili bölümün işlenişine uygun düşecek bir sıraya koyunuz. Listenizdeki soruları bu sıra ile kullanmak üzere bir plan hazırlayınız. Gerekli görürseniz, sorularınız ve planınızı ilgili öğretim elemanı veya uygulama öğretmeni ile gözden geçiriniz.

Dersin bir bölümünün hazırladığınız sorulardan yararlanılarak işlenmesi ile ilgili planınızı sınıfta uygularken, kendisi de öğretmen adayı olan bir arkadaşınızdan dersinizi gözlemesini ve soru sorma becerilerinde eriştiğiniz düzey ve eksikleriniz konusunda size dönüt sağlamasını isteyiniz. Bu konuda, olanak varsa uygulama öğretmeninden de yardım isteyebilirsiniz.

ETKİNLİK 10

Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma

Bir konuyu öğretmeye başlamadan önce, öğretim programı ve ders kitabına ek olarak çeşitli kaynak kitapları ve diğer bilgi kaynaklarını incelemiş, aşağıdakilerle ilgili notlar tutmuş olmalısınız.

- Konunun başlıca bölümleri
- Temel ve zenginleştirici nitelikteki öğretme-öğrenme materyalleri
- Görsel araç ve gereçler
- Ev ödevleri ile ilgili öneriler
- İlgili diğer etkinlikler

Konu ile ilgili bu notlarınızı bir dosyada saklayabilirsiniz. Yıldan yıla bunları güncelleştirebilirsiniz. Yeni malzemeler buldukça bunlara eklemeler yapabilirsiniz. Bu konuyu her ele alışınızda, oluşturduğunuz dosyadan yararlanabilirsiniz.

Seçtiğiniz konunun başından sonuna kadar yararlanacağınız öğretme-öğrenme etkinliklerini tasarlayınız. Tasarladığınız etkinlikleri konunun yapısına ve öğrenilme şekline uygun bir sıraya ve düzene koyunuz. Etkinlikler düzenini, her biri öğretmen için tatmin edici bir öğretme, öğrenciler için de tatmin edici bir öğrenme çabası olacak şekilde bölümlere ayırınız.

Konunun bölümlerini birer ders saatinde öğrenilecek şekle getiriniz. Öğretimde yararlanacağınız öğretme-öğrenme araç gereçlerini sağlayınız ve bunları, sınıftaki koşullarda ve derse ayrılan zaman içinde kullanılabilecek şekilde düzenleyiniz.

Ders planınızı hazırlayınız. Planınızın, size derste kılavuzluk edecek kadar ayrıntıya sahip olması gerektiğini unutmayınız. Ancak planın, ayrıntılara takılıp kalmanıza veya ayrıntılar içinde kaybolmanıza neden olacak kadar uzun olması da iyi değildir. Planınızda, sizin yapacağınız ve öğrencilerinizin yapacakları çalışmalar üzerinde durmuş olmalısınız. Bir dosya yaprağının bir veya iki yüzüne yazılmış olan bir planın yeterli olacağı düşünülmektedir. Planınızda, aşağıdaki noktaların açıkça belirtilmiş olmasını sağlayınız.

- *Başlık:* Konunun adı
- *Tarih ve saat:* Dersin hangi gün ve saatte yapılacağı
- *Hedefler:* Bunlar konuya özel ifadeler olabileceği gibi, öğrencilerin davranışları, beceriler, öğrenme yaklaşımları şeklinde de olabilir.
- *Araç gereç ve kaynaklar:* Kullanılacak öğretme-öğrenme araç gereçleri, özel kırtasiye ya da cihaz
- *Etkinlikler:* Dersteki basamakların açıkça belirtilmesi; her bir basamağın gerçekleşmesi için tahmini süre.

Etkinlikler arasında şunlardan bir bölümüne yer verilmiş olabilir: Açıklama, soru sorma, gösteri yapma, görsel araçlar üzerinde çalışma, bireysel çalışma veya grup çalışması, okuma, yazma, şema hazırlama, test sorularını cevaplama, oyunlar, bilgisayarla çalışma.

Herhangi bir zamanda, beş dakikadan daha uzun sürecek bir öğretmen konuşmasından kaçınınız. Büyük ölçüde, öğrencileri etkin kılan ve onların öğretme-öğrenme sürecine etkin katılımlarını gerektiren etkinliklere yer veriniz. Etkinliklerin nasıl gerçekleştirileceğini tam olarak belirleyiniz.

Dersten önce, kullanacağınız bilgi kaynaklarını ve tepegöz, gösteri deneyi, bilgisayar gibi öğretme-öğrenme araçlarını kontrol ediniz. Onların kullanıma hazır durumda olduklarından emin olunuz. Onlarla çalışmak için gerekli zamanı tahmin ediniz. Grup üyelerinin onlarla nasıl çalışacaklarını belirleyiniz. Diğer bütün hazırlıkları yapınız.

- *Değerlendirme:* Değerlendirme işlemini dersten sonra yapabilirsiniz. Öğrencilerin tepkileri ve davranışları, öğretmede karşılaşılan sorunlar ve kendi güçlü ve zayıf taraflarınız ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

ETKİNLİK 11

Ders kitaplarından yararlanma

Bu etkinlik, olanak varsa 6-8. sınıf, yoksa 4-5 sınıf öğrencileriyle yapılmalıdır.

Öğrenciler ders kitabını, bu kitap hakkında çok az bir bilgi ile kullanmakta olabilirler. Ders kitabında anlatılan bir konuyu anlayabilmeleri için öğrencilere bu kitabı nasıl kullanmaları gerektiği öğretilmelidir. Öğrencilere uygun şekilde yardım edilirse onlar kendilerine böyle bir güç sağlayabilecek çalışma becerilerini ve stratejileri öğrenebilirler. Vereceğiniz görevleri yerine getirebilmeleri için öğrencilerin ders kitabındaki metin, grafik, tablo, akış diyagramı, harita vb.ni anlayabilmeleri gerekir. Aksi halde bu görevleri yerine getiremezler.

Aşağıda bir örneği verilen formu inceleyiniz. Az sonra ele alınacak noktaları da göz önünde tutarak ders kitabından, formda ele alınan her bir çalışma stratejisinin uygulanabileceği bir metin veya kısım belirleyiniz. Metinlerin, dersin olabildiğince değişik bölümleriyle ilgili kısımlardan seçilmiş ve aynı zamanda, derste yapılmakta olan çalışmalarla ilgili olmasını sağlamaya çalışınız.

Ders kitabı üzerinde yapılacak çalışma ile geliştirmek istediğiniz çalışma stratejisini belirleyiniz. Diğer bir deyişle, formdaki stratejilerden üzerinde çalışma yapmak istediğiniz bir tanesini seçiniz.

Seçilen strateji ile ilgili olarak sınıfta yararlanacağınız işlem yolunu, aşağıdaki sorulara cevap verecek şekilde planlayınız.

- Giriş nasıl yapılacak?
- Öğrenciler bireysel olarak mı, eşli olarak mı veya gruplar halinde mi çalışacaklar?

Ders kitabından verilen kısmın, örneğin metnin analiz edilmesi sırasında öğrenciler birlikte çalışarak düşüncelerini birbiriyle tartışabilecekleri için eşli çalışma diğerlerinden daha iyi olabilir.

- Süreç boyunca çalışmalar nasıl izlenecek ve kontrol edilecek?
- Ders sonunda, grupların sınıf tartışmasına katkıları nasıl sağlanacak?

Öğrencilere verdiğiniz görevleri değerlendiriniz. Özellikle öğrencilere zor gelen kısımları not alınız. Bu görevi geliştirmek için ne gibi değişiklikler gerektiğini yazınız.

Ders kitaplarından yararlanma ile ilgili bir örnek

Çalışma stratejisi	*Öğretmenin yaptığı*	*Öğrencinin yaptığı*	*Takip İşlemi*
1. Edinilecek bilgiyi belirleme (Hangi soruya cevap aranacak?)	∗Ders kitabından bir metin seçilmesi veya bu amaçla bir metin yazılması ∗Öğrencilerin metinde neyi bulmaya çalışacaklarının belirtilmesi, örneğin, bir yapının kısımları ve bunların işlevleri, tarihi bir olaydaki eylemlerin sırası ∗Öğrencilere, metnin ve yapacakları işi gösteren yönergenin verilmesi	Aranan bilgiyi bulmak için metnin taranması, bulunanlar tartışılarak görüş birliği sağlanmaya çalışılması, bilginin ne olduğunun belirlenmesi	Sonuçları gruplar arasında paylaşma ve öğretmen ile tartışma
2. Metin halinde sunulan bilgiyi tablo halinde özetleme	∗Özetlenecek bilginin aranıp bulunacağı metnin seçilmesi veya yazılması. ∗ Bilgiyi özetleyecek tablonun tasarlanması ve öğrencilere yardım için bu tablonun bazı başlıklarının yazılması ∗Metnin kopyası ile birlikte, hazırlanan tablo örneği ve öğrencilerin yapacakları işleri gösteren yönergenin öğrencilere verilmesi	Metnin okunarak bilginin bulunması, bu bilgiden yararlanarak tablonun tamamlanması	Sonuçları gruplar arasında paylaşma ve öğretmen ile tartışma. Tablodaki başlıklar ve kapsamları üzerinde anlaşma
3. Bilgiyi şema veya şekille özetleme	∗Yapılacak çalışmayla ilgili bir metin ile şekil veya şemanın seçilmesi. ∗Şekil veya şemadaki yazıların bir kısmının veya tümünün silinip çıkarılması ∗Öğrencilere, metin, şekil veya şema ve yönergenin verilmesi	Şema veya şekilde gerekli adlandırmaları yapmak için metnin kullanılması	Doğru ad verme konusunda gruplar öğretmenle anlaşır
4. Metin halinde verilen bilgiyi akış şeması halinde özetleme	∗Bir işlem yolunu veya süreci içeren bir metnin seçilmesi veya yazılması. ∗Akış şemasının hazırlanıp bazı kısımlarının doldurulması. İlgili kısımda neyin bulunacağı konusunda, metinde yeterli bilgi verilmiş olan kısımların boş bırakılması ∗Öğrencilere, metnin, akış şemasının ve neler yapılacağını açıklayan yönergenin verilmesi	Akış şemasını görmeden metin üzerinde yapılan çalışma ile, basamaklarda söz edilen yerleri, basamak sayısını ve basamakların adlarını belirleme, metni kullanarak akış şemasını tamamlama	Sonuçlar gruplar arasında paylaşılır, en uygun sunuş şekli üzerinde anlaşmak için öğretmen ile tartışılır
5. Verilen bilgileri sıralama veya düzene koyma	∗Bir dizi bilgi içeren bir metnin seçilmesi ∗Metinde, bilgi dizisindeki her basamağın anlatıldığı kısmın yeniden yazılması ve bu kısımların birbirinden ayrılması ∗Öğrencilere, metnin kısımlarının ve ne yapacaklarını belirten yönergenin verilmesi	Her grupta bütün basamakları (bölüm) içeren tam birer takım vardır. Gruplarda bunlar doğru sırasına konur	Son şekil tartışılır ve en iyi sıra üzerinde anlaşılır
6. Metnin verilen kısmını tamamlayarak bütünlük sağlama	∗Bir metnin seçilmesi ∗Seçilen metnin, anlaşılmasındaki güçlük ve öğrencilerin yetenekleri göz önünde tutularak, her 5'inci, 7'inci ,9'uncu veya 12'inci sözcüğün çıkarılması suretiyle yeniden yazılması ∗Öğrencilere, hazırlanan metnin ve ne yapılacağını belirten yönergenin verilmesi	Öğrenciler parçayı okurlar, boşluklara uyabilecek sözcükleri düşünür ve tartışırlar, anlaşma sağlanınca bunlarla metni tamamlarlar	Öğretmen metindeki yerler için önerilen kelimeleri sınıfla birlikte gözden geçirir

ETKİNLİK 12

Sınıfta öğrenmeye elveri˛li bir düzen sağlama

Uygulama okulunda birlikte çalışmakta olduğunuz öğretmenler görüşerek ona, bir **ders planı hazırlamak ve bu planı sınıfta uygulamak** istediğinizi söyleyiniz. Öğretmenden, bu amaçla konu ve uygulama zamanı seçimi konusunda yardım isteyiniz. Planlayacağınız dersi sınıfta uygulayacağınız zamanı kararlaştırmayı unutmayınız.

Derste gerçekleştireceğiniz etkinlikleri tasarlayınız. Bu etkinlikler sırasında yararlanacağınız araç gereçleri, gerek duyacağınız bilgi kaynaklarını, öğrencilerin ders için yapmaları gereken hazırlıkları vb.ni düşününüz. Tasarladığınız dersin planını hazırlayınız. Planınız üzerinde, yanında çalıştığınız uygulama öğretmeninin ve uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanının görüşlerini almanız sizin için çok yararlı olabilir.

Planladığınız ders için gerekli araç gereçlerin bulunması, araç gereçlerin kontrolü ve kullanıma hazırlanması, öğrencilerin ders için gerekli hazırlıkları yapmalarının sağlanması gibi önceden yapılması gereken işleri tamamlayınız. Bunları yaparken, aşağıda bir örneği verilen gözlem formuna göz atman˝z yararlı olabilir. Orada belirtilen görevleri yerine getirmek için hazırlıklarınızın tamam olup olmadığını bu yolla kontrol edebilirsiniz.

Dersten önce, birlikte çalışmakta olduğunuz öğretmenden veya öğretmen adayı olan bir arkadaşınızdan, dersinizi gözlemesini; gözlemlerini bir örneği aşağıda verilen forma işleyerek dersten sonra sizinle tartışmasını isteyiniz.

Dersteki öğretme-öğrenme sürecinin yönetimi ile ilgili gözlem formu örneği

Tarih: ..... Saat: ..... Sınıf: ..... Ders: .....

Dersten önce

Derse iyi hazırlanma; derste adım adım nelerin, nasıl yapılacağını açıkça belirleme

Derste yararlanılmak üzere çeşitli etkinlikler hazırlama

Yapılacak çalışmaların, öğrencilerin yaşına uygun olup olmadığını kontrol etme

Çabuk ve yavaş öğrenen öğrenciler için ek çalışmalar hazırlama

Kullanılacak araç gereç, gösteri malzemesi vb.ni dersten önce kontrol etme

Olanak varsa sınıf düzenini dersten önce kontrol etme

Sınıfa, öğrencilerden önce girme

Derse başlarken

Öğrencilerin sınıfa girişlerini kontrol etme

Öğrencilerin yerlerine yerleşmelerini sağlama ve dikkatlerini işlenecek konu üzerine toplama

Derse açık ve net bir şekilde başlama

Sınıf düzenini bozucu davranışlarda bulunanlar ve geç girenlerle ilgili işlemleri çabucak tamamlama

Ders sırasında

Öğrencilerin adlarını öğrenme ve onları adları ile çağırma

İsteklerini açık ve anlaşılır bir şekilde belirtme

Öğrencilerle konuşurken yüzlerine bakma; bütün sınıfı gözetleme ve sınıftaki tüm öğrencilerin ne yaptıklarından haberdar olma; sınıfa arkasını dönmeme; hareketli olma ve sınıfın sadece önünde değil, her tarafında dolaşma

Bir etkinlikten diğerine geçişleri dikkatle ve iyi bir şekilde düzenleme

Sınıfın değişik yerlerindeki öğrencilere sık sık sorular sormak suretiyle bütün öğrencilerden dönüt alma

Övgü ve cesaretlendirmelerden yararlanma

Öğrenciler için, onlara yardım eden ve onların işlerini kolaylaştıran bir kişi olma

Bir sorun çıktığında

Gerekli işlemleri işi uzatmadan tamamlama

Kazanılamayacak bir tartışmaya girmeme

Kişiyle uğraşmayıp davranış üzerinde durma

Kuralları açıkça belirleme ve bu kurallara bağlı kalma

Cezalandırma işlemlerinde, kararlı ve tutarlı olma

Dersin sonunda

Dersin bittiğini duyurmadan önce öğrencilere, toparlanmaları için zaman verme

Sınıftan çıkışa izin vermeden önce, sınıfın düzenli bir şekilde bırakılmakta olup olmadığını kontrol etme

Öğrencilerin sınıftan çıkmalarına izin vermeden önce sessizlik ve düzeni sağlama

Dersten sonra

Ders planını dosyaya koyma; bu plana, dersle ilgili değerlendirmeleri ekleme; yapılan yanlışları ve bir dahaki sefere gelişme sağlanması gereken noktaları not etme.

ETKİNLİK 13

Grup çalı˛maları

Adına bazen küme çalışması da denen grup çalışması, aşağıdaki amaçlar için uygun bir yöntemdir:

- Öğrencileri, işbirliği yapmaya ve önderliğe özendirmek
- Öğrencileri, birbiriyle düşünce ve görüş alışverişine özendirmek
- Öğrencileri, birbirinden öğrenmeye ve birbirine yardım etmeye özendirmek
- Öğrencilere, hazır oluş düzeylerine uygun olarak hazırlanmış öğretme-öğrenme etkinliklerine katılma fırsatı vermek

Bu amaçlara ulaşmak kolay değildir. Gruplar halindeki öğrencilerin birbirleriyle uyum içinde çalışmalarını sağlayabilecek bir öğretme-öğrenme durumu hazırlayabilmek için dikkatli bir planlama yapmak gerekir.

Problem çözme, inceleme-araştırma, sınıfa sunulmak üzere bir çalışma yapma, oyunlar ve simülasyonlar, proje çalışmaları ve deneyler gibi çeşitli çalışmalar grup çalışması şeklinde düzenlenebilir.

Grup çalışmasından yararlanacak şekilde bir ders planı yapınız.

Dersten önce, grup çalışmasıyla ulaşılabilecek amaçları düşününüz. Yukarda da belirtildiği gibi, bu amaçlardan bazıları şunlardır:

- İşbirliği, hoşgörü, birbirinden öğrenme gibi sosyal becerileri geliştirme
- Gruplara, bu gruplarda bulunan öğrencilerin hazır oluş düzeylerine uygun olarak hazırlanmış öğretme-öğrenme etkinliklerine katılma fırsatı sağlama
- Öğrenci gruplarını, değişik öğretme-öğrenme etkinliklerinde bulunmaya ve değişik düşünme biçimlerine yöneltme
- Çeşitliliği artırma vb.

Siz grup çalışmasını, bu amaçlardan hangilerine ulaşmak için bir araç olarak kullanmayı düşünüyorsunuz?

Öğrenci gruplarının oluşturulma şeklini ve gruplarda yapılacak çalışmaları amaçlarınıza ulaştıracak şekilde planlayınız.

- Gruplar kaç kişilik olacak ve nasıl oluşturulacaktır? Buna kim karar verecektir; siz mi, yoksa öğrenciler mi?
- Gruplar, yine son olarak yapılan grup çalışmasındaki üyelerden mi oluşacaktır?
- Gruplar, hazır oluş düzeylerine göre mi, ilgiye göre mi, davranışa göre mi, yoksa arkadaşlık ilişkilerine göre mi oluşturulacaktır?
- Grup çalışmalarını kolaylaştırmak için sınıftaki masa, sandalye, sıra gibi donatımın yerleri değiştirilecek midir?
- Derse olumlu bir başlangıç sağlamak için, derste yapılacak çalışmaları sunma, öğrencileri öğrenmeye güdüleme ve gerekli yönlendirmeleri yapma sırasında nelere dikkat edilecektir?

Nasıl bir giriş yapmayı planladığınızı yazınız.

- Derste her grubun, kendine uygun düzeyde bir çalışma yapmakta olması nasıl sağlanacaktır?

- Dersteki çalışmalarını erken bitiren gruplar olursa bunlar için ek çalışmalar hazırlanacak mıdır?

- Sınıftaki bütün öğrencileri bir araya getirerek deneyimlerin paylaşılmasını, iyi giden ve gitmeyen çalışmalar üzerindeki görüşlerin ortaya konmasını, grupların elde ettikleri ilginç sonuçların sınıfın tümüne sunulmasını, beklenen düzeyde öğrenme sağlanıp sağlanmadığının ortaya konmasını ve gelecek için beklentilerin ifade edilmesini sağlayacak nitelikte bir bitiriş için neler yapılacaktır?

Dersi nasıl bitirmeyi planladığınızı yazınız.

Planladığınız dersi gerçekleştirmek için gerekli hazırlıkları yapınız. Planınızı uygulayanız. Uygulama öğretmeninizden veya öğretmen adayı olan bir arkadaşınızdan dersinizi gözlemesini ve gözlemlerini, size dönüt sağlamak üzere bir forma kaydetmesini rica ediniz.

ETKİNLİK 14

Değerlendirme ve kayıt tutma

Değerlendirme, öğretmenler için önemli bir görevdir. Onların yaptığı bütün işlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Dersten önceki planlama sırasında, ders boyunca ve dersten sonra değerlendirme yapılır. Üzerinde anlaşma sağlanmış ölçütlerin bulunması ve elde öğrenme düzeyini gösteren kanıtların olması halinde değerlendirme oldukça kolaydır. Diğer durumlarda ise güçtür.

Öğrencilerin çalışmalarının değerlendirilmesinde kullanılabilecek yöntemlerden bazıları şunlardır:

- Gözlem yapma
- Soru yöneltme
- Sınav yapma
- Kendi kendini değerlendirme yöntemlerinden yararlanma
- Kontrol listelerinden yararlanma

Değerlendirmede hangi yöntemin kullanılacağı, yaptırılan etkinliğin türüne, değerlendirme için gerekli olan bilgilere ve değerlendirmenin amacına bağlıdır. Öğrenme eksiklerini meydana çıkarma (öğrenmeleri izleme) ve öğrenme düzeyini (erişiyi) belirleme amacıyla yapılan değerlendirmelerde birbirinden farklı yollar izlenir. Bu konunun ayrıntılarını ölçme ve değerlendirme dersinde öğrenmişsinizdir.

- Yakın bir zamanda yapacağınız uygulama (ders) ile ilgili bir değerlendirme planı hazırlayınız.
- Amacınıza uygun bir değerlendirme şekli seçiniz.
- Değerlendirmek istediğiniz becerileri, anlayış ve tutumları açık bir biçimde ifade ediniz.
- Değerlendirme sonuçlarını ne şekilde kaydedeceğinize karar veriniz.

Kayıt tutma

Yapılan bütün değerlendirmelerin sonuçlarının kaydedilmesi zorunlu değildir. Ancak, öğretmenin, öğrencinin belli bir dönem içinde göstermiş olduğu gelişmelerin yazılı kayıtlarına ihtiyacı vardır. Gelişmeleri kaydederken yararlanılabilecek yöntemlerden, birbirini tamamlayıcı nitelikte olan iki tanesi şunlardır:

- Öğrencinin değerlendirilecek olan beceri ve anlayışlardaki gelişme düzeylerinin, bu beceri ve anlayışların sıralandığı bir kontrol listesinde işaretlenmesi.

  Gelişme düzeylerinin belirtilmesi için 2'li, 3'lü, 4'lü ya da 5'li dereceleme ölçekleri kullanılmakta olabilir.

Örnekler

Müzik dersinde: "Basit ritmik kalıpları icra edebilme" ile ilgili gelişme düzeyi, aşağıdaki gibi bir ölçek üzerinde işaretlenerek belirtilebilir.

( )	( )	( )
Kolaylıkla edebiliyor.	*Yardım gerekiyor.*	*Zorluk çekiyor.*

Matematik dersinde: "Her biri iki basamaklı iki sayının çarpımını hesaplayabilme" becerisinin kazanılmış olup olmadığı şöyle ikili bir ölçek üzerinde gösterilebilir.

( ) *Evet.* ( ) *Hayır.*

- Öğrencinin öğrenme düzeyinin, gösterdiği gelişmelerin, sosyal davranışlarının ve diğer özelliklerinin, bunlar hakkında daha ayrıntılı bilgi veren profillerle gösterilmesi.

  Öğrencilerin zayıf ve güçlü tarafları, onlar için özel bir önemi olabilecek bilgiler bir profil üzerine not edilebilir. Öğrencinin durumuna ilişkin olarak okul müdürü ve velilerle görüşürken bu profiller önemli hizmetler sağlayabilir.

  Öğretmenler, önemli bir gelişme gerçekleştiğinde bunu kaydetmek ve bir dönem boyunca gerçekleşen gelişmeleri göstermek için profillerden yararlanabilirler.

Derste gerçekleşen etkinliklere ve yapılan değerlendirme türüne uygun bir kayıt tutma yöntemi seçmeye çalışınız. Seçtiğiniz yöntemi arkadaşlarınızla tartışınız.

Çeşitli tekniklerden yararlanarak değerlendirme yapma ve değerlendirme sonuçlarının kaydını tutma konusunda, değişik durumlarda birkaç kez deneme yapmış olmalısınız.

ETKİNLİK 15

Çalı˛ma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması

Adına bazen işlem yaprakları, alıştırma yaprakları veya çalışma kâğıtları da denen çalışma yaprakları, belli bir konu veya özel bir öğrenci grubu için kullanılmakta olabilir. Çalışma yapraklarında şunların bulunması gerekir:

- Konuya ilişkin bilgi
- Bu bilgilerden yararlanarak yapılacak görevler

Çalışma yaprakları, öğrencilerin çok az bir öğretmen yardımı ile kullanabileceği nitelikte olmalıdır.

Okul Deneyimi dersinde, farklı öğrenci grupları ile kullanılmak üzere, değişik konularla ilgili iki ya da üç çalışma yaprağı hazırlamanız gerekmektedir.

Çalışma yaprağı hazırlarken atılacak adımların başlıcaları şunlardır:

- Çalışma yaprağından yararlanılarak öğretilecek davranışın belirlenmesi.
- Davranışı öğrenmek için öğrencinin yapması gereken çalışmaların belirlenmesi. Bireysel, eşli ve grupla çalışmaların hangisinden yararlanılacağına karar verilmesi.
- Çeşitli etkinliklerden yararlanılmış, öğrencilerin hazır oluş düzeylerine uygunluk sağlanmış, bütün öğrencilerin yapacağı ortak ve sadece çalışmasını erken bitirenlerin yapacağı ek etkinliklere yer verilmiş olup olmadığının denetlenmesi; bunlara uygunluğun sağlanması.
- Çalışma yaprağı tasarımının kâğıt üzerine aktarılması ve yeterli sayıda çoğaltılması.
- Hazırlanan çalışma yaprağının bir sınıfta denenmesi; öğrencilerin deneme sırasındaki davranışlarının, sordukları soruların, çektikleri güçlüklerin not alınması.
- Deneme sonuçlarının değerlendirilmesi; örneğin,

  Çalışmalar öğrencilere ilginç geldi mi?
  Çalışmada izlenen sıra uygun muydu?
  Çalışmanın uzunluğu iyi miydi?
  Öğrencilerden neler istendiği açık mıydı?

Yukardaki gibi sorulara cevap aranması; çalışma yaprağında bu cevapların gerekli olduğunu gösterdiği değişikliklerin yapılması.

Aşağıda bir çalışma yaprağı hazırlama formu örneği verilmiştir. Çalışma yaprağı hazırlarken bu örnekteki önerilerden yararlanabilirsiniz.

Çalışma yaprağı hazırlama ile ilgili öneriler

Yazılar
- Çalışma yaprağını kullanacak olan öğrencilerin düzeylerine uygun sözcük ve cümlelerden yararlanınız.
- Cümlelerinizi kısa tutunuz.
- Öğrencilerin öğrenmelerini istediğiniz *yeni sözcüklerin* altını çiziniz.

Yönergeler
- Yönergeleri, kullanılış sırasına göre veriniz.
- Bir defada, sadece bir yönerge veriniz.
- *Soruların* veya *yapılacak işlemlerin* kolayca görülebilmesini sağlayınız. Sorularla ilgili cevapların çalışma yapraklarının üzerine mi, yoksa defterlere mi yazılacağını açıkça belirtiniz.
- Önemli noktaların altını çizerek göze çarpmasını sağlayınız.

Çizelge, grafik ve diğer gösterimler
- Gösterimlerin basit olmasını sağlayınız.
- Gösterime bir başlık yazınız ve kısımlarını açık bir biçimde adlandırınız.
- Olanak varsa renkten yararlanınız.

Sayfa düzeni
- Okumayı kolaylaştıracak şekilde başlıklar kullanınız.
- Birden fazla başlık varsa veya birden çok sayfa kullanılmışsa bunları numaralayınız.
- Çalışma yaprağını hazırlamaya başlamadan önce bir sayfa düzeni tasarlayınız.
- Yapraktaki bölümlerin açık bir şekilde görülmesini sağlayınız.
- Olanak varsa bir kelime işlem (elektronik dizgi) aracından yararlanınız.
- Vurgulama ve etkiyi artırma amacıyla değişik yazı karakterlerinden yararlanınız.
- Çalışma yaprağına *çekici bir görünüm* kazandırınız; onu, *okunmak istenecek* bir hale getiriniz.

Ön deneme
- Çalışma yaprağınıza son şeklini vermeden önce onu, bir veya iki öğrenci üzerinde deneyiniz. Yaprakta anlaşılmayan yerler varsa onlar size bu yerleri göstereceklerdir.

Çalışma yaprağı örneği

MIKNATISIN KUVVETİ

1 Aşağıdaki gibi bir deney düzeneği hazırlayınız.

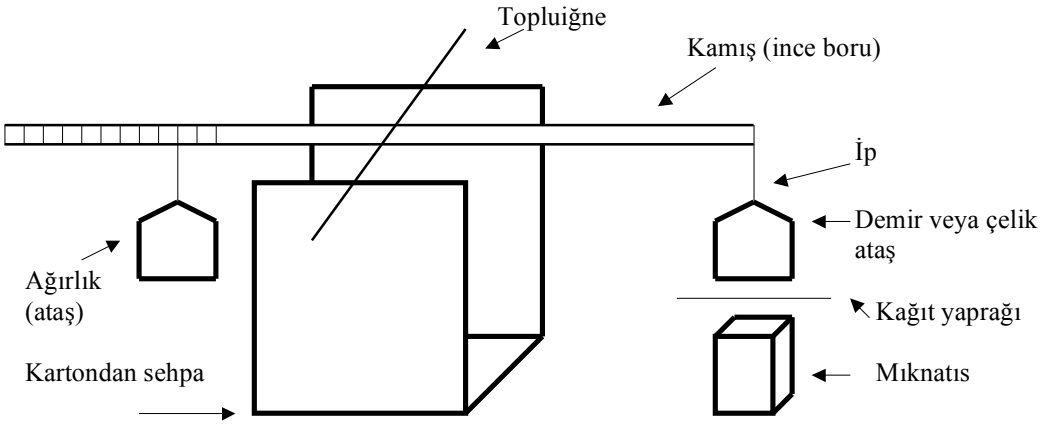

2 Bu düzenekte yapacağınız deneylerle tabloyu tamamlayınız.

Ataş ile mıknatıs arasına konan kâğıt sayısı	Kamışın yatay durması için ağırlığın konacağı yer
0	
1	
2	
3	
4	

3 Aşağıdaki soruların cevaplarını defterinize yazınız.

a) Neler yaptınız? (Madde madde yazınız.)
b) Deneylerden elde ettiğiniz sonuçları grafikte gösteriniz.
c) Ataşla mıknatıs arasına konan kâğıt yaprağı sayısı arttıkça ne oluyor, niçin?
d) Bir kağıt yaprağının kalınlığı ne kadardır?

ETKİNLİK 16

Okul ve sorunları

Uygulama okulundaki diğer öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek okul müdüründen, okulun tümünü ilgilendiren sorunlar konusunda bilgi alabilirsiniz. (Okul müdürü, bu konuda size yardımcı olmak üzere başka bir kişiyi de görevlendirebilir.)

Uygulama okulundaki diğer öğretmen adayları ile ilişki kurarak okul müdüründen bir randevu alınız. Müdürden, okuldaki öğretmen adaylarıyla bir toplantı düzenlenmesi, toplantıda okulun genel sorunları hakkında bilgi verilmesi ve soruların cevaplanması konusunda yardımlarını rica ediniz.

Uygulama okulu müdürüyle yapılacak toplantıda sorabileceğiniz sorulardan bazıları şunlar olabilir:

- Müdürün, okuldaki çalışmalarla ilgili başlıca amaçları nelerdir?
- Müdür, okuldaki öğretmenlerden neler beklemektedir?
- Müdürün, yeni öğretmenlerin okula ve görevlerine uyum sağlamalarındaki rolü nedir?
- Okul müdürüne göre, başarılı öğretmenlerin özellikleri nelerdir?
- Müdürün, öğrenci ve öğretmenlerde görmek istediği davranışlar nelerdir?

Sizler, birkaç haftadır uygulama okulundasınız. Okuldaki yaşantılarınız ve yukardaki önerilerden yararlanarak, sizin ve arkadaşlarınızın okul müdürüyle yapılacak bir toplantıda tartışılmasını isteyebileceğiniz soruların neler olduğunu düşününüz; düşündüklerinizi bir yere yazınız. Gerekli görürseniz yazdığınız soruları değişikliğe uğratabilir; bunlara yenilerini ekleyebilirsiniz. Bu şekildeki bir çalışmayla, üzerinde tartışmak istediğiniz sorular konusunda arkadaşlarınızla görüş birliğine ulaşmaya çalışınız. Bu soruların bir kopyasını, toplantıdan önce okul müdürüne veriniz.

Uygulama okulu müdürü konuşurken onun söyledikleriyle ilgili notlar alınız. Daha sonra bu notlarınızı gözden geçiriniz ve göreve yeni başladığınızda sizin için önemli olabilecek noktaları belirlemeye çalışınız. Sizden nelerin beklenebileceği, okula katkıda bulunmak için neler yapabileceğiniz, okul müdürünün öğretmenlerde görmek istediği özelliklere sahip olup olmadığınız vb. konularda açıklığa varmaya çalışınız.

ETKİNLİK 17

Araç gereç ve yazılı kaynaklar

Uygulama okulunda ve sizin çalışmakta olduğunuz sınıfta hangi öğretme-öğrenme araç gereçlerinin ve hangi yazılı kaynakların bulunduğunu bilmeniz gerekir. Okulun değişik sınıflarıyla çalıştıkça, bu konuda elde edeceğiniz yeni bilgileri de eskilerine eklemelisiniz.

Okulun araç gereç merkezinde, kütüphanesinde ve sınıflarda bulunan öğretme-öğrenme araç gereçleri ile yazılı kaynakları belirlemeye çalışırken size yardımcı olacak bir liste aşağıda verilmiştir.

Araç gereçler ve yazılı kaynaklar ile ilgili olarak toplanması gereken bilgiler

Kitaplar
- Sınıftaki değişik derslerde kullanılan ders kitaplarının adları
- Yukarda sözü edilen ders kitapları ile ilgili sizin değerlendirmeleriniz
- Öğretmenin kullanımına verilmiş olan başvurma kitapları
- Okul kitaplığında bulunan, sınıfın düzeyine uygun kaynak kitaplar
- Öğrenciler tarafından kullanılmakta olan başka kitaplar
- Öğretmen tarafından hazırlanmış olan çalışma yaprakları ve diğer kaynaklar

Öğrencilerin kendi araç gereçlerini hazırlamada yararlanabilecekleri **grafik materyal üretme** araç gereç ve olanakları
- Neler var, bunlar nerede duruyor; bunları kimler kullanıyor, siz bunları görebilir misiniz?
- Bilgisayar ve kelime işlem (elektronik dizgi) olanakları neler?
- Fotokopya makinesi ve diğer kopya alma araçlarından neler var?

Görsel araç ve gereçler
- Tepegöz, saydamlar (asetat), saydam üzerine yazı yazmak için özel kalemler
- Video göstericisi, video filmleri (kaset)

Öğrencilerin sınıfta kullanabilecekleri **bilgisayarlar ve bilgisayar yazılımları**

Diğer malzemeler
- Haritalar, fen deney araç gereçleri, modeller, şemalar, slaytlar vb. neler var?
- Bunları kim kullanıyor?
- Bunlar nerede saklanıyor?
- Siz bunları nasıl kullanabilirsiniz?

ETKİNLİK 18

Okul ve toplum

Bu etkinlik sırasında toplayacağınız bilgiler size hem öğretimi anlatacak hem de yararlı bazı ders materyalleri sağlayacaktır. Okul tek başına var olamaz; kendisini de içine alan daha geniş toplumun bir parçasıdır. 16 numaralı etkinlik sırasında, müdürün okulu nasıl bir örgüt (organizasyon) olarak gördüğünü anlamış olmalısınız. Bu etkinlik sizi, okul örgütüne daha geniş bir çerçeveden bakmaya yöneltmektedir.

Aşağıdaki sorular sizi bir inceleme veya araştırma yapmaya sevk etmelidir. Bu soruları çeşitli insanlarla konuşarak, kendi gözlem ve incelemelerinizden yararlanarak cevaplayabileceksiniz.

- Okulun içinde bulunduğu ve hizmet sunduğu semti fiziksel, sosyal ve kültürel yönleriyle nasıl tanımlarsınız?
- Veliler okulu düzenli olarak ziyaret ediyor ve okuldaki çalışmalara herhangi bir yönden katılıyorlar mı?
- Okulu başka kimler ziyaret ediyor?
- Yakın çevredeki doktorlar, meclis üyeleri, polisler, diğer ülkelerden gelmiş ziyaretçiler, özel becerileri veya ilgileri olan kişiler arasında okula gelerek öğrencilerle konuşmaya istekli olanlar var mı?
- Müzeler, sergiler, süpermarketler, farklı el sanatlarının icra edildiği yerler gibi, sınıfın düzenli bir gezi programı ile ziyaret edebileceği yerler var mı?
- Fen bilgisi veya sosyal bilgiler derslerindeki çevre incelemeleri kapsamına alınması yararlı olabilecek yerler var mı?
- Okul gezilerinde yararlanılabilecek nitelikte yerel toplutaşıma kolaylıkları var mı?

Çalıştığınız okulun ve onun içinde yer aldığı yerel toplumun bir profilini çıkarabilmek için yukarıdaki noktalar ve benzeri ile ilgili olarak topladığınız bilgileri yazılı olarak bir yere not etmiş olmalısınız.

BÖLÜM 4
ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI

1 Öğretmenlik uygulaması: kapsam ve yapı 0-12-6

Öğretmenlik uygulaması bir dönem süreli, haftada iki günlük (12 saat ve 6 kredilik) bir derstir. Bu dersin beş-altı hafta süreli, tam günlü bir çalışma şeklinde düzenlenmesi de mümkündür. Tam günlü çalışma şeklindeki böyle bir düzenleme, sınıf ve okuldaki günlük yaşama daha iyi bir katılıma olanak tanıyacaktır. Öğretmenlik uygulamasında geçen beş hafta boyunca sınıfınızı değişik çalışmalarda gözleyebilecek, değişik sınıflarda öğretmenlik yapabilecek ve öğretmen olmanın ne demek olduğunu daha iyi anlayabileceksiniz.

Öğretmen adayı olarak sizden, normalde bir öğretmene verilen haftalık ders saatinin yarısı kadar ders saatinde öğretmenlik yapmanız; kalan zamanı hazırlık ve takip çalışmaları ile geçirmeniz istenmelidir. Size yardımcı olacak uygulama öğretmeni, çalışmalarınız süresince sizin kendisine kolayca erişebileceğiniz bir yerde hazır bulunmalı; bütün çalışmalarınızda size yardım ve destek sağlamalıdır.

Uygulama öğretmeni, öğretmen adayı olarak sizin derslerinizi belli bir programa göre baştan sona gözlemeli; ancak bu, her dersinizin gözlenmesi şeklinde olmamalıdır. Öğretmen, izlediği dersle ilgili gözlemlerini gözlem formuna işlemeli ve dersin tamamını, dersten sonra sizinle gözden geçirmelidir. Siz de, öğretmenle görüşmenizde üzerinde durulan noktaları, bunlarla ilgili önerileri dikkatle not almalı; bu öneriler üzerinde düşünmeli; çalışmalarınıza, bunları da dikkate alarak devam etmelisiniz.

Uygulama öğretmeni, size rehberlik etmek ve yardımcı olmak için yanınızdadır. Bunun için sizinle yakın bir işbirliği içinde olacaktır. Ancak, her dersinizle ilgili hazırlıkların yapılmasından, dersin planlanan şekilde gerçekleştirilmesinden ve dersten sonra yapılacak işlerin tamamlanmasından siz sorumlusunuz. Öğretmenlik uygulamasında başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışıp yardımlaşabilirsiniz. Ancak bu durumda, sorumlulukları eşit olarak paylaşmanız gerekir.

2 Deneyimlerin kaydı ve rapor haline getirilmesi

Öğretmenlik uygulaması ile ilgili olarak tutacağınız **dosya** çok önemlidir. Bu dosyanın içindeki yaprakların, kolayca ekleme veya çıkarma yapmaya izin verecek şekilde, spiral ciltli veya benzeri bir biçimde birleştirilmiş olması tercih edilmelidir. Çünkü örneğin, öğretmenliğini yaptığınız derslerle ilgili notlarınızı, her ders için ayrı bir bölümde ve bölüm içinde kronolojik sırada olmak üzere dosyanıza yerleştirmek isteyebileceğiniz gibi, öğretmenliğini yapmadığınız derslerle ilgili notlarınız ile birlikte yerleştirerek dosyanızda bir notlar bölümü oluşturmak da isteyebilirsiniz. Dosyanızın başına, bütün dönem içinde, her dersle ilgili çalışma programınızı, bununla ilgili zaman çizelgenizi ve birlikte çalışacağınız sınıfların listesini koymayı unutmayınız. Dosyanızdaki kayıtlara,

her dersle ilgili olarak kullandığınız veya öğrencilere kullandırdığınız çalışma yapraklarının, diğer kâğıtların, dersle ilgili kendi değerlendirmelerinizin ve varsa başkaları tarafından yapılan

gözlemlerle ilgili formların örneklerini de ekleyiniz. Dosyanızın başka bir bölümünde de, okuldaki öğretmenlerin isimleri, okulda uyulması gereken kurallar, yönerge ve yönetmelikler gibi genel konulara ışık tutan kâğıtları toplayabilirsiniz.

Okulda bulunduğunuz zamanlarda, dosyanız her zaman yanınızda olmalıdır. Dosyanızı sürekli olarak ve dikkatle güncelleştirmelisiniz. O güne kadar yapmış olduğunuz her dersle ilgili değerlendirmeler tamamlanmış; daha sonra yapacağınız dersinizin planı ya tam olarak ya da ana çizgileriyle hazırlanmış olmalıdır.

Birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmenleri, okul müdürü ve uygulama çalışmalarınızda size rehberlik etmekte olan fakülte öğretim elemanları dosyanızı incelemek isteyebilirler. Çünkü bu dosya, sizin çalışmalarınızla ilgili değerlendirmelerin önemli bir bölümünü içerir. İlgili öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninden başka kişiler de dersinizi gözlemeye gelirse dosyanızı onlara da gösteriniz. Dersinizi gözlemekte olan kişi dosyanıza bakarak sizin bu sınıfta gözlemekte olduğu dersle ilgili olarak ne kadar çalışma yapmış olduğunuzu ve gözlediği dersin bu çalışma programı içinde nasıl bir yere oturduğunu görebilir. Böylece siz, örneğin, iyi bir öğretmenlik örneği verirseniz, ders planınız pek iyi olmasa da çok olumsuz eleştirilerin hedefi olmaktan kurtulabilirsiniz. Ancak, hem öğretmenliğinizin hem de ders planınızın yetersiz olması, sizin için ciddi sonuçlara yol açacaktır.

Zaman zaman, uygulama çalışmalarınızda size rehberlik eden fakülte öğretim elemanı ile bir araya gelerek, göstermiş olduğunuz gelişmeleri gözden geçireceksiniz. Mesleki gelişmeniz için gelecekte gerçekleştirmeye çalışacağınız hedefleri saptayacaksınız. Bu tür değerlendirme görüşmelerinde kendi görüşlerinizi belirtirken size yardımcı olmak üzere, okuldaki uygulama çalışmaları süresince gösterdiğiniz mesleki gelişimle ilgili notlar tutmaya çalışınız. Her hafta sonunda, hafta içinde yapmış olduğunuz çalışmaları ve bu çalışmaların ürünü olarak mesleki açıdan sağladığınız gelişmeleri notlar halinde bir yere yazınız. Bu notları alırken, deneyimlerinize olumlu açıdan bakmaya çalışınız. Özellikle olumlu gelişmeler üzerinde durunuz. Zayıf yönleriniz ile ilgili olarak da, bunları nasıl düzeltebileceğinize ilişkin öneriler geliştirmeye çalışınız.

3 Öğretmenlik uygulamasındaki başarınızın değerlendirilmesi

Öğretmenlik uygulamasındaki başarınızın değerlendirmesi, uygulamadan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve sınıflarında birlikte çalışmış olduğunuz uygulama öğretmenleri tarafından yapılacaktır.

Sizin öğretmenlik uygulamasında gösterdiğiniz gelişmeler ve eriştiğiniz öğrenme düzeyi, bu kitabın 2. bölümünde verilen listedeki öğretmenlik becerileri esas alınarak, yani bu becerilere göre izlenecektir. İzlemede aşağıdaki iki yoldan yararlanılacaktır.

Derslerinizden bazılarının dikkatle gözlenmesi . İzleme sırasında kaç tane dersinizde gözlem yapılacağı fakülteniz ve uygulama okulu tarafından birlikte belirlenecektir. Gözlenecek olan her dersinizde, derse başlamadan önce, ders planınızın bir kopyasını gözlem yapacak kişiye vermeniz gerekmektedir. Gözlem yapan kişi, gözlemlerini gözlem formuna işleyecektir. Ders sonunda gözlemci size, gözlemlerini kaydetmiş

olduğu formu veya gözlemlerini içeren yazılı bir raporu vermeli; güçlü ve zayıf yönlerinize ilişkin dönüt sağlama amacıyla ulaştığı sonuçları, sizinle birlikte gözden geçirmelidir.

Gözlemciden alınabilecek dönütler, büyük olasılıkla, övgüler, eleştiriler ve bazı işlerin daha iyi nasıl yapılabileceğine ilişkin önerilerden oluşacaktır. Dönüt sağlanırken bunlar, önem sırasına göre ele alınmalıdır. Sağlanan dönütler, bütün önemli noktaları kapsayacak ve dersin amaçlarına uygun düşecek bir düzende olmalıdır. Dönüt sağlama amacıyla yapılan görüşmelerde, öğretmen adayına aktif katılım olanağı sağlanmalıdır.

Gelişmelerin ve erişilen düzeyin profil halinde gösterilmesi. Profil, öğretmenlik becerilerinizdeki gelişmelerin beceri gruplarına göre ayrı ayrı özetlenmesine elverişli bir araçtır. Öğretmenlik uygulamasındaki başarılarınızı özetleyen bir profil hazırlanması ve bu profilin ders sonunda size verilmesi gerekir. Öğretmenlik becerilerindeki durumunuzu gösteren profile karşı olumlu bir yaklaşım içinde olmaya, ondan yararlanmaya çalışmalısınız. Profili sadece bir değerlendirme sonucu olarak değil, gelecekteki mesleki gelişmelerinize bir temel, onlar için bir başlangıç noktası olarak da kullanma çabas″ içinde olmalısınız.

Öğretmenlik becerilerinde sağladığınız gelişmeleri özetleyen profilden başka bir amaçla da yararlanabilirsiniz. Öğretmenlik uygulamalarının ortalarındayken böyle bir profil hazırlanabilirse bu sizin için çok yararlı olabilir. Bu profilden yararlanarak, öğretmenlik becerilerinin hangilerinde zayıf, yani gelişme ihtiyacı içinde olduğunuzu zamanında görebilirsiniz. Zayıf taraflarınızı, öğretmenlik uygulaması bitmeden önce düzelterek öğretmenliğe çok iyi bir şekilde hazırlanma olanağı bulabilirsiniz.

4 Okuldaki davranışlarınız

Devam durumu Okula zamanında gitmelisiniz. Başka türlü bir düzenleme söz konusu değilse, okuldaki diğer personelin günlük çalışma saatlerine siz de aynen uymalısınız.

Kıyafet Görünümünüz temiz, bakımlı ve düzenli olmalıdır. Okulda öğretmenlerden beklenen şekilde giyinmiş olmalısınız. Öğretmenlerden beklenmeyen derecede informal ya da farklı bir giyim kuşamla okula gitmeyiniz. Okul yetkililerinin sizi, öğretim elemanları içinde ve geçici bir zaman için onlardan biri olarak göreceğini unutmayınız. Okuldaki öğretmenlerden biri olarak görülmenizi kolaylaştıracak şekilde davranınız. Okuldaki çalışmalarınız sırasında, kişisel eşyalarınızın temiz, bakımlı ve düzenli olmasına özen gösteriniz.

Devamsızlık Hasta veya okula gelemeyecek durumda olduğunuzda, bu durumu mümkün olduğu kadar erken bir zamanda okul ilgililerine haber vermelisiniz. Okul ilgililerine ve çalışmalarınızda size rehberlik eden fakülte öğretim elemanlarına uygun şekilde ulaşabileceğiniz telefon numaralarını öğrenerek bir yere not etmek sizin görevinizdir. Okula gidemeyeceğiniz zaman içinde öğretmenlik yapmanız planlanmışsa, derste ne yapmayı planlamış olduğunuzu, sınıf öğretmenine mutlaka en erken zamanda iletmiş olmalısınız.

Zorunlu olmayan bir nedenle okula gitmemek istediğinizde, kararınızı vermeden önce mutlaka uygulama okulunuz ve fakültenizden bunun için izin almış olmalısınız.

Eğitsel kol çalışmaları Uygulama yapmakta olduğunuz okuldaki eğitsel kol çalışmalarına katkıda bulunmaya çalışmalısınız. Ayrıca, öğretmenlerin öğretim görevleri dışında ne gibi görevler yaptıklarını da öğrenmeli; bu görevlerinde, elinizden geldiği ölçüde onlara yardımcı olmalısınız.

Okulun kuralları Öğrencilerin uymak zorunda oldukları kuralları mutlaka öğrenmeli; öğrencilerin bu kurallara uymalarını sağlama çabalarında okulun sürekli personeline yardımcı olmalısınız. Öğrencilerin okulun kurallarına uymalarının sağlanması ve sınıfta öğretme-öğrenmeye elverişli bir düzenin kurulması konularında, birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmenleri size önerilerde bulunacaklar ve çalışmalarınızda size bu konuda destek olacaklardır.

Koşullar ne olursa olsun, hiçbir durumda öğrencilere vurmamanız, onları tokatlamamanız, onlara herhangi bir fiziksel ceza uygulamasında bulunmamanız gerektiğini unutmamalısınız!

İletişim Birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni, uygulama çalışmalarınızda size rehberlik eden fakülte öğretim elemanı ve kendiniz arasında, gerekli haber ve düşünce alışverişini sağlamak için, yeterince sıklıkla işleyen, açık bir iletişim ortamı oluşturunuz. Okuldaki uygulama çalışmalarınızı, size sunulan öneri ve yardımlar karşısında dürüst ve açık bir tutum sergileyerek, bu öneri ve yardımlardan yararlanmaya çalışarak devam ettiriniz. Çalışmalarınızla sağladığınız gelişmeleri değerlendiriniz. Deneyimleriniz üzerinde düşününüz. Geliştirme çabalarınızı, güçlü yönleriniz üzerine temellendirmeye; gelişmelerinizde süreklilik sağlamaya çalışınız.

Çabalarınızda ba¸arılar.

EKLER

Bu bölümde, önce **ders gözleminde kullanılabilecek iki gözlem formu** örneği verilmiştir (Örnek 1 ve 2). Gözlem sonuçlarının, bunlardan ilkinde kısa notlar halinde yazılması, ikincisinde ise 5'li bir dereceleme ölçeği üzerinde işaretlenmesi beklenmektedir.

Bu bölümde daha sonra, **dersten önce öğretmen adayı tarafından doldurularak gözlemciye verilmesi beklenen form**un bir örneği verilmiştir (Örnek 3). Bu formun temel amacı, gözlemcinin dikkatini, üzerinde durulacak öğretmenlik becerilerine yöneltmektir. Gözlemcinin dersten sonra öğretmen adayı ile yapacağı görüşmede özellikle bu becerilerle ilgili gelişmeler ele alınacaktır.

Bu bölümde son olarak, **öğretmen adayının, öğretmenlik becerileriyle ilgili olarak öğretmenlik uygulaması sırasında, sağladığı gelişmeleri ve bu becerilerde erişmiş olduğu düzeyi özetlemek için kullanılabilecek bir profil** örneği verilmiştir (Örnek 4). Bu profil, öğretmen adayının öğretmenlik uygulamasındaki başarısını değerlendirmede kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Örnek 1

DERS GÖZLEM FORMU

Sınıf: ..... **Tarih: .....** **Süre: .....**

Gözlemci:
.....

Ders:
.....

.....

1. Plan yapma ve ders hazırlığı	**2. Öğretim yöntemlerinden yararlanma**
3. İletişim	**4. Sınıf yönetimi ve öğrencilerle ilişkiler**
5. Düşünceler	

Örnek 2

DERS GÖZLEM FORMU

Dersteki etkinliklerin düzeni ve bunlara ayrılan zaman (özet)

Gözlemci: **Sınıf:** **Tarih:** **Süre:** **Etkinlik:**

..... **.....** **.....** **.....** **.....** **.....**

	Görme fırsatı olmadı	*Zayıf*	*Orta*	*İyi*	*Çok iyi*
Öğretilecek materyal (konu, işlem)					
Materyalin miktarı ve düzeyi	( )	( )	( )	( )	( )
Kapsanan bilgi ve düşünceler	( )	( )	( )	( )	( )
Dersin planlanması ve düzenlenmesi					
Hedeflerin ifadesi	( )	( )	( )	( )	( )
Hazırlıkların yapılması	( )	( )	( )	( )	( )
Yöntem seçimi ve işlerin zamanlanması	( )	( )	( )	( )	( )
Araç gereç ve bilgi kaynağı kullanımı	( )	( )	( )	( )	( )
Sınıfın ve araç gereçlerin hazırlanması	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrencilerle etkileşimler	( )	( )	( )	( )	( )
İletişim kurulması					
Açıklama ve sunuşların anlaşılırlığı	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrencilere soru sormada beceri	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrencilerle göz teması sağlama	( )	( )	( )	( )	( )
Ses tonunun ve dilin kullanılması	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrenci dönütlerinden yararlanılması	( )	( )	( )	( )	( )
Yazı tahtasını kullanmada beceri	( )	( )	( )	( )	( )
Hareketlilik, hareketlerden yararlanma	( )	( )	( )	( )	( )
Denetim ve yönetim					
Dersi başlatma ve bitirmede ustalık	( )	( )	( )	( )	( )
Dakiklik, zamanı iyi ayarlayabilme	( )	( )	( )	( )	( )
Bir etkinlikten diğerine geçişte ustalık	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrencileri öğrenmeye güdüleme	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrenci katılımı ve dikkati toplama	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrencilerle ilişkiler	( )	( )	( )	( )	( )

Örnek 3

DERS GÖZLEM FORMU

Öğrt. Adayı: ..... Okulu: .....

Tarih: ..... Gözlemci: .....

Sınıf: ..... Dersin süresi: ..... Öğrenci sayısı: .....

Konu: .....

Bu formun amacı, gözlemlere objektiflik kazandırmak ve gözlemcinin dikkatini, öğretmen adayı ile ders sonunda yapılacak olan görüşmede ele alınacak öğretmenlik becerilerine çekmektir.

ÖĞRETMEN ADAYI: Dersinizi izleyecek gözlemcinin, hangi öğretmenlik becerilerindeki gelişme düzeyinize dikkat etmesini istiyorsanız aşağıdaki listede bu becerilerin adlarının önüne çarpı işareti (**X**) koyunuz. Hazırladığınız formu dersten önce, sizi izleyecek olan gözlemciye veriniz.

	Özel dikkat gerekiyor	Dikkat gerekiyor	Tatminkar	İyi	DÜŞÜNCELER
ALAN BİLGİSİ					
Konu, kavramlar ve becerilerde yeterlilik	( )	( )	( )	( )	.....
Dersin öğretim programına aşinalık	( )	( )	( )	( )	.....
ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME					
PLANLAMA					
Yazılı plan (açık, anlaşılır bir düzenleme)	( )	( )	( )	( )	.....
Hedefler (bilgi, anlayış, beceriler)	( )	( )	( )	( )	.....
İşlerin zamanlanması	( )	( )	( )	( )	.....
Güvenlik önlemlerini planlama	( )	( )	( )	( )	.....
Uygun öğretim etkinliklerinde çeşitlilik	( )	( )	( )	( )	.....
Değerlendirme yaklaşımları	( )	( )	( )	( )	.....
Dosya tutma	( )	( )	( )	( )	.....
Dersi, önceki ve sonraki derslerle ilgilendirme ..	( )	( )	( )	( )	.....
HAZIRLIK					
Hazırlanan araç gereç ve kaynaklar	( )	( )	( )	( )	.....
Önceden denenmiş ders işleme teknikleri	( )	( )	( )	( )	.....
Derslik düzeni	( )	( )	( )	( )	.....

	Özel dikkat gerekiyor	Dikkat gerekiyor	Tatminkar	İyi	DÜŞÜNCELER
ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ					
Öğrencilerin öğrenme düzenine sokulması	( )	( )	( )	( )	.....
Uygulama, çalışma ve gösteriler hazırlama	( )	( )	( )	( )	.....
Yararlanılan materyallerin kalitesi	( )	( )	( )	( )	.....
Sınıfı dolaşma ve öğrencilerle etkileşme	( )	( )	( )	( )	.....
Güvenlik önlemleri alma	( )	( )	( )	( )	.....
Çalışmaları zamanlama	( )	( )	( )	( )	.....
Bireysel ihtiyaçları görme ve karşılama	( )	( )	( )	( )	.....
Öğretim araç ve gereçlerini kullanma	( )	( )	( )	( )	.....
Özetleme ve dönüt verme	( )	( )	( )	( )	.....
Gösteri (demonstrasyon) becerisi	( )	( )	( )	( )	.....
İLETİŞİM KURMA					
Ses tonundan yararlanma	( )	( )	( )	( )	.....
Uygun bir dil kullanma	( )	( )	( )	( )	.....
Soru sorma becerisi	( )	( )	( )	( )	.....
Dinleme becerileri	( )	( )	( )	( )	.....
Açıklama yapma becerileri	( )	( )	( )	( )	.....
Açık ve anlaşılır yönergeler verebilme	( )	( )	( )	( )	.....
SINIF YÖNETİMİ					
Dersin başlangıcında					
İyi bir giriş yapabilme	( )	( )	( )	( )	.....
Başlangıçta ilgiyi ve dikkati çekebilme	( )	( )	( )	( )	.....
Dersi uygun bir çerçeveye oturtabilme	( )	( )	( )	( )	.....
Ders boyunca					
Öğrencilerle ilişkiler	( )	( )	( )	( )	.....
Öğrencilerdeki gelişmelerin izlenmesi	( )	( )	( )	( )	.....
Öğrencilerin güdülenmesi ve katılımı	( )	( )	( )	( )	.....
Övgü ve yaptırımlardan yararlanma	( )	( )	( )	( )	.....
Geçişlerin uygun şekilde yapılması	( )	( )	( )	( )	.....
Kesinti ve müdahalelerle uğraşma	( )	( )	( )	( )	.....
Dersi toparlama	( )	( )	( )	( )	.....
Dersin sonunda					
Öğrencileri sınıftan çıkmaya hazırlama	( )	( )	( )	( )	.....
Sınıftan çıkışı zamanlama	( )	( )	( )	( )	.....

	Özel dikkat gerekiyor	Dikkat gerekiyor	Tatminkar	İyi	DÜŞÜNCELER
DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA					
Ders boyunca informal dönüt verme	( )	( )	( )	( )	.....
Ödevleri inceleme, değerlendirme	( )	( )	( )	( )	.....
Değerlendirme sonuçlarının kaydını tutma	( )	( )	( )	( )	.....
DERSİ DEĞERLENDİRME					
Dürüst ve ayrıntılı düşünceler ortaya koyma ...	( )	( )	( )	( )	.....
Hedeflere uygunluğu denetleme	( )	( )	( )	( )	.....
Gelecek için uygun hedefler saptama	( )	( )	( )	( )	.....

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYININ DÜŞÜNCELERİ

GELECEKLE İLGİLİ HEDEFLER

Örnek 4

Öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu

OKUL RAPORU

Öğretmen adayı : .....

Uygulama öğretmeni : .....

Fakülte öğretim elemanı :.....

Uygulamanın yapıldığı okul :.....

Uygulama dönemi : .....

Adayın öğretmenlik alanı : .....

Uygulama öğretmenleri aşağıdaki işlemleri yapmalıdırlar:

- Öğretmen adayı ile çalışma yapmış olan başka öğretmenler varsa onlardan da bilgi alarak, öğretmen adayı için okul tarafından önerilecek profil üzerinde okul ilgilileri arasında görüş birliği sağlama.

- Öğretmen adayı ile ilgili profildeki her değerlendirme ölçeği üzerinde, adayın sözü edilen öğretmenlik becerisinde erişmiş olduğu düzeyi en doğru şekilde yansıtan seçeneği işaretleme.

Profildeki değerlendirme ölçekleri üzerinde işaretlenebilecek seçenekler ve bunların anlamları şöyledir:

Y (Yetersiz) **E** (Eksiği var) **K** (Kabul edilebilir) **İ** (İyi yetişmiş)

Öğretmenlik becerileri ile ilgili ölçeklerde *bu seçeneklerden her birinin hangi düzeyde bir gelişmeyi göstermekte olduğu*, profil örneğinden sonra bir tablo halinde verilmiştir.

Öğretmenlik uygulaması sonunda öğretmen adaylarının, bütün öğretmenlik becerilerinde, ***en az K (Kabul edilebilir)*** şeklinde belirtilebilecek bir düzeyde gelişme sağlamış olmaları gerekli görülmektedir.

- Gerçekleştirilmiş olan uygulama çalışmaları ve öğretmen adayının bu çalışmalarda sağladığı gelişmelerle ilgili düşünceleri belirtme.

- Hazırlanan profil ve rapor üzerinde, ilgili öğretmen adayı ile görüşme.

  Raporun sonunda, öğretmen adayının imzalaması ve gerekli görmesi halinde profil ve raporla ilgili görüşlerini belirtmesi için bir yer ayrılmıştır.

Öğretmenlerde bulunmasi gereken yeterliklerle ilgili
ÖĞRETMEN ADAYI PROFİLİ

ÖĞRETMENLİK BECERİSİ	PROFİL (ÖLÇEK)	KAPSAMA İLİŞKİN NOTLAR
1 **Alan bilgisi**	(Y) (E) (K) (İ)	Konu alanını, kavram ve becerileri anlama Alan bilgisini, gereken şekilde artırabilme Alanı ile ilgili öğretim programına aşinalık
2 **Öğretme-öğrenme sürecini yönetme**		
2.1 **Plan yapma ve ders hazırlığı**	(Y) (E) (K) (İ)	Hedef davranışları açık olarak ifade etme Öğretim programına uygun plan yapma Hedeflere eriştirecek şekilde plan yapma Çeşitli etkinliklerden yararlanmaya çalışma Uygun araç gereç seçme veya hazırlama Tutarlı, yapılandırılmış ders planları Önceki ve sonraki derslerle ilişki kurma (süreklilik ve aşamalılık)
2.2 **Öğretim yöntem-lerinden yararlanma**	(Y) (E)(K)(İ)	Öğrencilerin yaşları, yetenekleri ve önceki öğrenmelerine uygun yöntemler kullanma Çeşitli yöntemlerden yararlanma Tüm öğrenciler ve gruplarla iletişim kurma Öğrenciler için gerçekçi ve onları çabaya özendirecek hedefler belirleme Öğretim araç gereçlerini ustalıkla kullanma Bilişim teknolojilerinden yararlanma
2.3 **İletişim kurma**	(Y) (E)(K)(İ)	Açık ve anlaşılır yönergeler verme Açık ve anlaşılır açıklamalar yapma Zamanında ve etkili soru sorma Ses tonunu değiştirme ve etkili kullanma Öğrencilerden gelen dönütlere duyarlı davranma ve onlardan yararlanma Öğrencilere uygun bir dil kullanma
2.4 **Sınıf yönetimi ve öğrencilerle ilişkiler**	(Y) (E) (K) (İ)	Dersi amaçlı ve düzenli biçimde sürdürme Derse iyi başlama ve dersi iyi bitirme Duruma uygun bireysel çalışma, grup veya sınıf çalışmasından yararlanma Öğrencilerle yakın ilişki, etkileşim kurma Öğrencilerin ilgisini çekme onları güdüleme; ilgi ve güdüyü sürdürme Övgü ve yaptırımları iyi kullanma Kesinti ve müdahalelerle başa çıkma Gerçekçi hedefler belirleme, gelişmeleri değerlendirme, sonuçlardan yararlanma Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı, demokratik ortam oluşturma

2.5 **Değerlendirme ve kayıt tutma**	(Y) (E) (K) (İ)	Öğrenme ürünlerini çabucak inceleyip sonuçları önerilerle öğrenciye iletme Öğrencilerdeki gelişmeleri değişik ölçütlerle değerlendirme Etkinlikler ve sağlanan gelişmeler ile ilgili kayıt tutma
3 **Öğrenci ki¸ilik hizmetleri (rehberlik)**	(Y) (E) (K) (İ)	Okul yönetimi ile ilgili işlemlere aşinalık Öğrencilerle ilişki kurma, sağlıklı birer kişilik geliştirmelerine yardımcı olma Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçlarına duyarlılık Öğrenci kişilik hizmetlerine katkı
4. **Ki¸isel ve mesleki özellikler**	(Y) (E) (K) (İ)	Zamanı planlı ve iyi kullanma Danışma ve önerileri dikkate alma Öğretmenlerle etkili iş ilişkileri kurma Öğretmenlerle bilgi alışverişinde bulunma Okul toplantıları ve etkinliklerine katılma Öğrenci velileriyle ilişki kurma Okul çapındaki etkinliklere katılma Kendini geliştirme çabası gösterme Mesleki davranış standartlarına uyma

Öğretmen adayının yukardaki yeterlik alanlarının her birinde yapmış olduğu çalışmalara ilişkin düşünceler

1 Alan bilgisi

2 Öğretme-öğrenme sürecini yönetme

2.1 Plan yapma ve ders hazırlığı

2.2 Öğretim yöntemlerinden yararlanma

2.3 İletişim kurma

2.4 Sınıf yönetimi ve öğrencilerle ilişkiler

2.5 Öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirme ve kayıt tutma

3 Öğrenci ki¸ilik (rehberlik) hizmetleri

4 Kişisel ve mesleki özellikler

Okul çapındaki çalışmalarla ilgili mesleki roller

Meslekte kendini geliştirme

İlgili öğretmen adayı tarafından görülmüş ve kapsamı, okul ilgilileri ile birlikte gözden geçirilmiştir.

Öğretmen adayının imzası

Öğretmen adayının görüşleri: (Varsa)

Öğretmenlik uygulaması ile ilgili genel öneri ve değerlendirme

Lütfen işaretleyiniz.

Öğretmen adayı,

( ) Geçer ( ) Sınırda ( )Kalır

(İmza)	(İmza)	(İmza)
Uygulama	Uygulama Okulu	Fakülte Öğretim
Öğretmeni	Müdürü	Elemanı

Öğretmenlerde bulunması gereken yeterlikler ile ilgili seçeneklerin gösterdiği gelişme düzeyleri

(E) Eksiği var	K (Kabul edilebilir)	İ (İyi yetişmiş)
1 ALAN BİLGİSİ		
Alanındaki kavram ve becerilerle ilgili bir temel anlayışa sahip görünmektedir.	Öğretim programına girmiş olan kavram ve becerilerin çoğuna hakim. Anlayışının kapsam ve derinliğini artırması gerek.	Alanının okuldaki derslerin öğretim programına giren ve girmeyen bölümlerine hakim ve kendine güveni var.
2. ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME		
2.1 **Plan yapma ve ders hazırlığı**		
Genel olarak plan yapabiliyor. Öğrenci gereksinmelerine ilişkin bir anlayışa sahip görünüyor.	Detaylı planlama yapma ve öğrenci ihtiyaçlarına cevap verme konusunda tutarlı olma gereksinimi var. Dersler arasında süreklilik sağlama girişimleri görülüyor.	Hedefleri, öğrenme ürünlerini, kapsamı, örgütlenmeyi ve öğrenci gereksinmelerini dikkate alan, iyi bir hazırlık yapabiliyor. Tam bir hazırlık. Önceki ve sonraki derslerle uygun bağlantılar kuruyor
2.2 **Öğretim yöntemlerinden yararlanma**		
Bir öğretim yöntemi veya yaklaşımında ustalaşmış. Öğretim yaklaşımını hedefler ve öğrenci gereksinimlerine uygun hale getirmede gelişme gösterebilecek bir anlayışa sahip. Çeşitli öğretim yaklaşımlarından yararlanabilme konusunda yetişmesi gerek.	Hedefleri ve öğrenci gereksinmelerini göz önünde tutma özelliğini yitirmeden, daha fazla bir çeşitlilik sağlamaya gerek var.	Hedeflere ve öğrenci gereksinimlerine iyi uyarlanmış çeşitli öğretim yaklaşımları geliştirmiş. Yaklaşımları, öğrenme fırsatlarını da düşünüp göz önünde tutarak ustalıkla kullanabiliyor.
2.3 **İletişim kurma**		
Derslerde uygun araç gereç- yararlanma girişimleri var. bir düzen ve yapı sağlamaya çalışıyor. Öğrencilerin gereksinim ve yeteneklerini bir ölçüde anlıyor.Sınıfta varlığını biraz daha göstermesine, yönerge ve açıklamalarını daha açık şekilde vermesine gerek var.	Dersleri öğrenciler için daha meydan okuyucu hale getirmesi gerekir. Sesini ve dili, bütün öğrencilere ulaşabilecek şekilde kullanabiliyor.	Amaçlı, gerekli yetkiye sa- ten hip, kontrollü. Yönerge ve Derslerinde açıklamalar sürekli bir şekilde, öğrencilerin gereksinimlerine ve yeteneklerine uyarlanmış. Dersler olumlu ve ilgi çekici. Araç gereç ve kaynaklar uygun şekilde kullanılıyor. Sorular amaca uygun.
2.4 **a) Sınıf yönetimi**		
Sınıfa bir düzen getirmeye ve güçlükleri önceden kestirmeye başlıyor. Öğrenme ürünleri ve öğrenci davranışları üzerinde etkili olma-	Dersleri düzenli, uygun şekilde biçimlendirilmiş, amaçlı. Bazı örgütleme güçlükleri var fakat bunlar etkili öğrenmeyi en-	Detaylara verilen önem, beklentiler ve ileriye dönük planlama, düzenli bir öğrenme ortamı hazırlıyor. Öğrenciler kendilerinden

ya başlıyor.	gellemiyor.	neler beklendiğini biliyor; sürekli olarak standartlar korunuyor. Yaratılan düzen ve ortaya konan beklentiler, etkili, düzgün işleyen ve düzenli bir öğrenme ortamı yaratıyor.
b) Öğrencilerle ilişkiler		
Öğrencilerle çalışma ilişkileri kurulmaya başlandığını gösteren belirtiler var. Öğrencilerin adlarını öğreniyor. Sınıfta etkili bir iletişim kurma çabaları var.	Olumlu ilişkiler geliştirilmekte olduğunu gösteren kanıtlar var.Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgili sorunlar devam ediyor; ancak, bunlar sınıf içi davranışları fazla etkilemiyor.	Öğretmen ile öğrenciler arasında sıcak ve dostça ilişkiler kuruluyor. Öğrencilerin içinde bulunmakta olabilecekleri kişisel durumlara ilişkin bilgiler etkili biçimde kullanılıyor.
2.5 **Değerlendirme ve kayıt tutma**		
Değerlendirmenin amaçları ve değerlendirme sırasında yapılan işlemler üzerinde düşündüğünü gösteren kanıtlar var. Öğrencilere düzenli olarak yazılı ve sözlü dönüt verilmesinin gerekli olduğu anlayışı gelişiyor. Değerlendirme sorunlarını öğretim programlarıyla ilişkilendirmede bazı becerilere sahip.	Bazı değerlendirme yaklaşımlarından yararlanıyor. Değerlendirmeye ilişkin sorunlarla ilgili daha derinlemesine bilgiye gereksinmesi var.	Çeşitli değerlendirme yaklaşımlarını biliyor ve etkili biçimde kullanabiliyor. Öğrencilerin çalışmalarını inceler ve onlara not verirken, bilinçli bir şekilde öğrencilere, onları teşvik edici dönütler veriyor ve sonuçları takip ediyor.
3 ÖĞRENCİ KİŞİLİK (REHBERLİK) HİZMETLERİ		
Öğrencilerle ilişki kurma konusunda bazı yeteneklere sahip. Kişilik ve toplumla ilgili eğitime katkıda bulunma eğilimi göstermeye başlıyor.	Öğrenci kişilik hizmetlerine katılmak istiyor ve bunun için güçlü bir çaba gösteriyor. Öğrencilerle, kişilik gelişimlerine yardımcı olacak ilişkiler kurmada daha tutarlı olabilmesi gerekir.	İstekli ve bilinçli. Grup çalışması yaklaşımları ve becerilerinden etkili bir şekilde yararlanabiliyor.
4 KİŞİSEL VE MESLEKİ ÖZELLİKLER		
a) Okul çapındaki çalışmalarla ilgili mesleki roller		
Konu merkezli yaklaşımın, ötesine geçerek öğrenci merkezli bir yaklaşımdan yararlanmada kendine güven işaretleri veriyor. Öğrenme sürecindeki rolünü daha iyi anlamaya başlamış. Öğrencilerin bireysel gereksinmelerinin bir ölçüde farkında.	Öğrenci merkezli yaklaşımı benimsemiş. Sadece konu üzerinde odaklanma yerine daha geniş kapsamlı sorunlar üzerinde durma konusunda daha tutarlı olmasına gerek var.	Öğretmenin rolü ve okulun toplum içindeki yeri konusunda geniş ve zengin bir yoruma erişmiş. Konuları esas alan öğretimin ötesine geçerek öğrencilerin yararına çalışmalar yapma gücüne sahip. Bütün öğrencilerin gereksinmelerine duyarlı ve onlara yardımcı olmaya kararlı.

b) Ders değerlendirme ve ilerisi için hedef belirleme		
Uygulamaları tanımlama ve bunlar üzerinde düşünme gücünü gösteren bazı kanıtlar var. Düzenli olarak plan yapmanın gerekli olduğunu anlamaya başlamış. Daha deneyimli meslektaşlarından görüş ve önerilerini almaya ve bunlardan yararlanmaya istekli olduğunu gösteren bazı kanıtlar var.	Değerlendirmeyi ciddiye alıyor. Değerlendirme yapma ve hedefleri saptama konularında daha tutarlı olması gerekir.	Ders değerlendirmesi sırasında, deneyimleri üzerinde tutarlı ve etkili bir düşünme sergiliyor. Meslektaşlarından görüş ve önerilerini almaya ve bunlardan yararlanmaya istekli. Önerileri uygulamaya koyarak değerlendiriyor. Ders planı yaparken hedef belirlemeden etkili bir şekilde yararlanabiliyor.
c) Meslekte kendini geliştirme		
Bu alanda bazı sorumluluklar almaya başlıyor. Okuldaki öğretmenlerle mesleki ilişkiler geliştirebildiğini gösteren bazı kanıtlar var.	Olumlu mesleki ilişkileri var. Eğitimle ilgili sorunlar üzerinde tartışma isteği gelişiyor. Kendi mesleki gereksinmeleri üzerinde düşündüğünü gösteren kanıtlar var.	Meslektaşları ile güvene dayalı, iki tarafın da önemli saydığı ilişkileri var. İlişkiler dışardaki kişi ve kuruluşları da kapsıyor. Sürekli bir mesleki gelişme sağlama ve öğretmenlik rolünü geliştirme konusunda istekli.

Bu tablo, İngiltere'deki Nottingham Üniversitesi, Eğitim Fakültesinin kendi bünyesinde kullandığı bir dokümandan izin alınmak suretiyle uyarlanmıştır.